

HARRASTUSTEN MERKITYS
PORIN ALUEEN LASTENKOTEIHIN SIJOITETUILLE LAPSILLE

Anni Lahti ja Mikko Rouhiainen
Opinnäytetyö, kevät 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Diak Länsi, Pori
Sosiaalialan koulutusohjelma
Diakonisen sosiaalityön suuntautu-
misvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + diakonin virka-
kelpoisuus,
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaali- ja kasvatustieteiden suuntautu-
misvaihtoehto
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Lahti, Anni ja Rouhiainen, Mikko. Harrastusten merkitys Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille lapsille. Pori, kevät 2012, 68 s., 2 liitettä. Diakoniamattikorkeakoulu, Diak länsi, Pori. Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakoni; Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK).

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia harrastusten merkitystä Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille 12–17-vuotiaille lapsille. Tutkimuksen tarkoituksena oli lähestyä aihetta nimenomaan lasten omasta näkökulmasta.

Teoriaosuudessa käsitellään lastensuojelua, lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle ja sijaishuollossa kasvamista, nuoruutta ajanjaksona sekä erilaisten harrastusten merkitystä nuoruusiässä.

Opinnäytetyö tehtiin kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä ja aineisto kerättiin strukturoidun kyselylomakkeen avulla. Kyselylomakkeet lähetettiin tammikuussa 2012 mahdollisuuksien mukaan kaikkiin Porin alueen lastenkoteihin, joissa asui kyseiseen ikäryhmään kuuluvia lapsia. Kyselylomake laadittiin käyttämällä Webropol-ohjelmaa ja se lähetettiin lastenkoteihin sähköisessä muodossa. Tutkimustulokset analysoitiin keväällä 2012 käyttämällä Excel-taulukko-ohjelmaa.

Tutkimustulokset osoittivat, että Porin alueen lastenkoteihin sijoitetut lapset harrastavat lähes kaikki jotain lajia. Tulosten mukaan suosituimmat harrastusmuodot olivat erilaiset liikuntalajit, joita harrasti yli puolet vastanneista. Musiikki nousi toiseksi suosituksi harrastusmuodoksi, ja sitä harrasti vastanneista lapsista noin kolmannes. Tutkimustulosten mukaan harrastamisessa merkittävimmäksi asiaksi koettiin harrastuksen kiinnostavuus. Seuraavaksi tärkein asia oli omien taitojen kehittäminen ja kolmanneksi harrastuksesta saatava mielihyvä. Näiden lisäksi erittäin tärkeäksi asiaksi harrastamisessa koettiin kaverit.

Jatkotutkimusaiheina voisi olla tutkimus Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten ystävyssuhteiden määrästä ja laadusta tai tutkimus Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten sosiaalisista suhteista ja niiden luomisesta lastenkodin ulkopuolella.

Asiasanat: kvantitatiivinen tutkimus, lastensuojelu, lastenkoti, harrastukset, sosiaalinen pääoma, nuoruus

ABSTRACT

Lahti, Anni and Rouhiainen, Mikko. Meaning of Hobbies for Children in Children's Homes in Pori Area. 68 p., 2 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2012. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Diaconal Social Work; Option in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services+Deacon; Bachelor of Social Services.

The aim of the study was to find out what hobbies meant to 12-17-year-old children who lived in children's homes in Pori area. The purpose of the study was to approach the topic specifically from the children's points of view.

The theoretical part deals with child protection, the child's placement outside the home and the growth in foster care, youth as a period as well as the importance of different hobbies during adolescence.

This study was done by using quantitative research method and the data were collected using structured questionnaires. The questionnaires were mailed in January 2012 to all the children's homes in Pori where there lived children in this age group. The questionnaires were drawn up using Webropol Program and mailed to the children's homes in electronic form. The results were analyzed by using the Excel Spreadsheet Program in the spring of 2012.

The results showed that almost all the children in the children's homes in Pori area exercised some sport. According to the results, the most popular hobbies were different kinds of exercise, which more than a half of the respondents were interested in. Music became the second popular form of leisure activity. One-third of the respondents were interested in music. The results showed the most important thing in a hobby was its interestingness. The next important thing was their own skills. The third was the pleasure got by a hobby. In addition to these, friends were an important reason for taking an interest.

Topics for further researches could be a study about the quantity and quality of friendships between the children in the children's homes in Pori area or a study about their social relationships and how they are created outside of the children's homes.

Keywords: quantitative study, child welfare, children's home, hobbies, social capital, youth

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 LASTENSUOJELU JA LAPSEN HUOLTO.....	8
2.1 Lastensuojelulaki	8
2.2 Lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle	9
2.2.1 Avohuollon tukitoimet.....	9
2.2.2 Huostaanotto	10
2.2.3 Lapsen kiireellinen sijoitus	11
3 NUORUUS AJANJAKSONA	12
3.1 Aikaisen nuoruuden ja keskinuoruuden kehityskaaret	12
3.2 Sosiaalisen pääoman määrittelyä	14
3.3 Sosiaalinen pääoma ja sosiaalinen tuki lapsen turvana.....	16
4 LAPSI SIJOITETTUNA.....	19
4.1 Sijoitetun lapsen minäkäsityksen kehittyminen nuoruusiässä	20
4.2 Sijaishuollossa varttuminen	21
4.3. Lastenkoti kasvuympäristönä	21
5 HARRASTUSTEN MERKITYS NUORUUSIÄSSÄ.....	25
5.1 Liikunnan merkitys nuoruusiässä	25
5.2 Musiikin ja muiden taidelajien merkitys nuoruusiässä.....	27
5.3 Seurakunnan tarjoamat harrastusmahdollisuudet	29
6. TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	32
6.1 Tutkimuksen toteuttaminen	32
6.2 Aineiston keruu	33
6.3 Aineiston analysointi	34
6.4 Tutkimusprosessin kuvaus	34
7. TUTKIMUSTULOKSET	36

7.1 Vastaajien sukupuoli ja vastaajien ikä	36
7.2 Vastaajien elämäntilanne koulun ja työn suhteen	38
7.3 Vastaajien harrastaminen ja harrastuksen kohteet	39
7.4 Uuden harrastuksen aloittaminen lastenkotisijoituksen aikana	42
7.5 Harrastuksen lopettaminen lastenkotisijoituksen aikana.....	43
7.6 Tärkeimmät asiat harrastamisessa	45
7.7 Harrastusten vaikutus tulevaisuuteen	48
7.8 Urheiluseuraan, yhdistykseen tai järjestöön kuuluminen	50
7.9 Seurakunnan toiminnassa mukana oleminen.....	51
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	55
9 POHDINTA	57
9.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	58
9.2 Jatkotutkimusaiheita	59
LÄHTEET	60
LIITTEET	63
Liite 1: Saatekirje	63
Liite 2: Kyselylomake	64

1 JOHDANTO

Sijoitetun lapsen elämässä harrastukset näyttelevät tärkeää osaa, sillä sijoitetun lapsen sosiaalinen verkosto on yleensä kovin suppea. Lapsi on lisäksi voinut siirtyä lastenkotiin asumaan pitkänkin matkan päähän omasta kotikaupungistaan, jolloin hänen siellä asuvat kaverinsa, perheenjäsenensä ja muut läheiset ovat jääneet pois hänen jokapäiväisestä elämästään. Harrastukset voivat tällöin koulun ja lastenkodin ohella toimia hyvinkin tärkeänä osana lapsen uusien sosiaalisten suhteiden luomisessa.

Harrastukset tukevat monipuolisesti lapsen kehitystä ja niillä on vaikutusta moneen muuhunkin asiaan. Harrastukset kehittävät lapsen sosiaalisia taitoja ja lisäävät lapsen sosiaalista pääomaa. Harrastukset vaikuttavat myös lapsen hyvinvointiin monitahoisesti. Esimerkiksi liikunnallinen harrastus vaikuttaa yhtäläisellä sekä lapsen kehon että mielen hyvinvointiin. Liikunta kehittää lapsen fyysistä kuntoa, tarjoaa sosiaalisia suhteita ja ehkäisee psyykkisiä ongelmia. Taidelajien harrastaminen puolestaan vaikuttaa suuresti lapsen henkiseen hyvinvointiin sillä eri taidelajien avulla lapsi pystyy toteuttamaan itseään ja käymään läpi tunteitaan.

Erilaisissa yhdistyksissä toimiminen antaa lapselle mahdollisuuden vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Esimerkiksi SPR eli Suomen Punainen Risti toimii tiettyjen hyveellisten periaatteiden mukaisesti, joiden avulla myös lapsi oppii positiivisia elämänarvoja ja -asenteita. Yhdistyksessä toimiminen luo lapselle lisäksi myös tärkeän yhteisöllisyyden tunteen, jolloin lapsi kokee olevansa osa yhteiskuntaa.

Harrastukset ovat osa lapsen elämää nuoruusiän kehityksessä. Harrastukset edistävät niin nuoren fyysistä, psyykkistä kuin sosiaalistakin toimintakykyä monin eri tavoin. Harrastukset ohjaavat nuorta elämänvalinnoissa ja mahdollisesti myös työelämään sijoittumisessa. Monet tutkimukset tukevat käsitystä myös siitä, että harrastukset ehkäisevät nuorten syrjäytymistä.

Harrastusten avulla lapsi saa onnistumisen kokemuksia ja tunteen olevansa hyväksytty. Tällaista kokemusta ei aina välttämättä esimerkiksi koulumaailma tai kotiolot ole lapselle tarjonneet. Kun lapsi pärjää jossain harrastuksessa ja saa siitä kehuja ulkopuolisilta, kokee hän olevansa arvostettu yhteisön jäsen. Harrastusten voidaan siis todeta vahvistavan monella tapaa myös lapsen itse-tuntoa ja itsearvostusta sekä identiteetin muotoutumista.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää harrastusten merkitystä Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille 12–17-vuotiaille lapsille. Käytämme tutkimukses-samme käsitettä lapset käsitteen nuoret sijasta, sillä lastensuojelulaki (13.4.2007/417) määrittelee kaikkien alle 18-vuotiaiden olevan lapsia.

Kiinnostuimme aiheesta, koska olemme viime vuosien aikana molemmat toimi-neet ohjaajina useammassa lastensuojeluyksikössä Porin alueella. Kumpikin meistä on työskennellyt sekä yksityisellä että kunnallisellakin sektorilla. Aihe on myös hyvin ajankohtainen sillä arkikeskustelun lisäksi myös mediassa ja poliitti- sessä päättämisesä on alettu puhua yhä enemmän nuorten syrjäytymisriskeis-tä. Olimme molemmat työpaikoillamme kiinnittäneet huomiota siihen, että lasten harrastaminen ehkäisee monella tapaa heidän ajautumistaan ongelmiin ja lisää myös oleellisesti lasten sosiaalista pääomaa.

Kysely toteutettiin kyselylomakkeen avulla, joka lähetettiin sähköisessä muo-dossa yhteensä viiteentoista Porin alueen lastenkotiin, joihin oli sijoitettu 12–17-vuotiaita lapsia. Lapset oli sijoitettu lastenkoteihin joko avohuollon tukitoimena tai huostaanoton seurauksena. Lastenkodeista kaksi oli kunnan omia lastensuo-jeluyksiköitä ja loput kolmetoista olivat yksityisiä lastenkoteja.

Tutkimuksessamme pyrimme kartoittamaan millaisia merkityksiä Porin alueen lastenkoteihin sijoitetut lapset tuovat esille omissa harrastuksissaan, sekä luoda kuvaa siitä, millaisia harrastuksia heillä on. Tutkimus on tehty Porin alueen las-tenkoteihin sijoitettujen 12–17-vuotiaiden lasten omasta näkökulmasta.

2 LASTENSUOJELU JA LAPSEN HUOLTO

Lastensuojelu on yhteiskunnan tarjoama sosiaalipalvelu, jonka järjestämisvastuu on kunnalla (Hujala, Puonti & Saarnio 2004, 115). Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Lapsella on oikeus huoltoon ja vastuu siitä kuuluu lasten huoltajille. Laissa on määrätty, että lapsen huoltajilla on velvollisuus turvata lapselle myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä. Huollon piirissä ratkaisuihin vaikuttavat korostetusti lapsen henkilökohtainen elämä ja elämänvalinnat. (Hujala ym. 2004, 105.)

Lapsella on oikeus hyvään hoitoon ja kasvatukseen sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeelliseen huolenpitoon ja valvontaan. Vaikkakin ideaalimaailmassa lapsen oikeus toteutuu vanhempainrakkauden ansiosta moitteettomalla tavalla, näin ei kuitenkaan aina ole. (Hujala ym. 2004, 105.)

2.1 Lastensuojelulaki

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 2007/417 1§). Lastensuojelulain tavoitteena on turvata, että lapsen ja hänen perheensä ongelmat havaitaan ja niihin puututaan entistä varhaisemmin. Tarkoituksena on, että lapsi ja hänen perheensä saavat tarvitsemansa tuen ja palvelut oikea-aikaisesti. Tätä voidaan osaltaan toteuttaa parantamalla viranomaisten yhteistyötä ja korostamalla lastensuojelutyön suunnitelmallisuutta sekä tehokkaiden avopalveluiden ensisijaisuutta. Yksilökohtaista päätöksentekomenettelyä koskevilla muutoksilla pyritään ensisijaisesti parantamaan lapsen ja hänen vanhempiansa oikeusturvaa. (Pihlaja & Vainio 2009, 10.)

2.2 Lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle

Jos puutteet lapsen huolenpidossa tai kasvuolosuhteissa uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä, on sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen otettava lapsi huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuoltoa. Huostaanotto tulee tehdä myös jos lapsi omalla toiminnallaan kuten päihteiden käytöllä vaarantaa vakavasti omaa terveyttään tai kehitystään. Huostaanottoon voidaan ryhtyä kuitenkin vain, jos avohuollon tukitoimet ovat riittämättömiä ja sen katsotaan olevan lapsen edun mukaista. (Hemmilä & Lötjönen 2011, 14.) Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena väliaikaisena sijoituksena, huostaanottona tai kiireellisenä sijoituksena (Hujala ym. 2004, 95–96).

2.2.1 Avohuollon tukitoimet

Lastensuojelulain 8 §:n mukaan perhe- ja yksilökohtaista lastensuojelua ovat avohuollon tukitoimet, huostaanotto ja sijaishuolto sekä jälkihuolto. Lain 9 §:n pykälän mukaan perhe- ja yksilökohtaisessa lastensuojelussa on otettava huomioon lapsen etu sekä tuettava lapsen vanhempien ja muiden lasta hoitavien henkilöiden kasvatusmahdollisuuksia lapselle suotuisien kasvuolojen vakiinnuttamiseksi. (Hujala ym. 2004, 95.)

Lastensuojelulain mukaan avohuollon tukitoimiin on ryhdyttävä, jos kodin olosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos lapsi itse käytöksellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Kriteerien täytyessä lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä laatii yhdessä lapsen ja perheen kanssa asiakassuunnitelman muun muassa tarvittavista tukitoimista. Asiakassuunnitelma tarkistetaan aina tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. (Pihlaja & Vainio 2009, 11.)

Avohuollon tukitoimia ovat ongelmatilanteiden selvittämisen tukeminen, taloudellinen tuki, tukihenkilö tai -perhe, hoito- ja terapiapalvelut, perhetyö, vertaisryhmätoiminta, loma- ja virkistystoiminta, sijoitus perhe- tai laitoshuoltoon sekä

muut lasta ja perhettä tukevat tukitoimet (Hemmilä & Lötjönen 2011, 15). Osa näistä tukitoimista on saajalleen niin sanottuja subjektiivisia oikeuksia, eli kunnan on järjestettävä näitä palveluja määrärahoista riippumattomina. Säännös on laadittu avoimeksi, ja se mahdollistaa tukitoimien ”vapaan” käytön. Oikein käytettyinä avohuollon tukitoimilla voidaan tukea perhettä ja lasta monimuotoisesti heidän ongelmissaan. (Hujala ym. 2004, 95.)

2.2.2 Huostaanotto

Lapsella on oikeus tulla huostaan otetuksi, jos puutteet lapsen huolenpidossa uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että avohuollon tukitoimet eivät ole mahdollisia, tarkoituksenmukaisia tai riittäviä ja sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Sosiaalilautakunnalla on toisaalta velvollisuus ottaa lapsi huostaan myös siinä tilanteessa, jos lapsi itse vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla näihin rinnastettavalla käyttäytymisellä. (Hujala ym. 2004, 114.)

Huostaanoton tarkoituksena on turvata lapselle elinolosuhteet, joissa lapsi saa osakseen samanlaisen huollon, kuin mihin hän olisi säännönmukaisesti oikeutettu. Kun lapsi on otettu sosiaalilautakunnan huostaan, on sosiaalilautakunnalla huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta sekä olinpaikasta. Huostaanotto ei tästä huolimatta kuitenkaan lakkauta lakimääräisten tai määrättyjen huoltajien tehtävää, mutta he menettävät tosiasiasa kuitenkin vallan tehdä ratkaisuja, jotka tavallisesti kuuluvat huoltajien tehtäviin. (Hujala ym. 2004, 115.)

Huostaanotto on voimassa toistaiseksi, kunnes huostassapidon ja sijaishuollon tarvetta ei enää ole. Viranhaltija tekee päätöksen huostassapidon lopettamisesta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmisteltua asian ensin. Huostassapito lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta. (Pihlaja & Vainio 2009, 12–13.)

2.2.3 Lapsen kiireellinen sijoitus

Kiireellisestä sijoituksesta päättää toimielimen määräämä pätevä sosiaalityöntekijä. Kiireellistä sijoitusta koskevat tiukat määräajat, joiden kuluessa on valmisteltava joko huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskeva päätös tai hakemus hallinto-oikeudelle. Ennen päätöstä kiireellisestä sijoituksesta on selvítettävä lapsen, vanhemman, huoltajan sekä muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön mielipide ja käsitys asiasta. Selvittäminen voidaan jättää tekemättä, jos selvittämisestä aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa haittaa lapsen terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle. (Pihlaja & Vainio 2009, 12.)

3 NUORUUS AJANJAKSONA

Nuoruuden ajatellaan usein koostuvan kolmesta eri ajanjaksosta, joiden ikävälillä vaihtelee hieman määritelmän mukaan. Yhden jaottelun mukaan nuoruus jakautuu aikaiseen nuoruuteen, keskinuoruuteen sekä myöhäisnuoruuteen. Aikaisella nuoruudella tarkoitetaan lapsen ikävuosia 12–14, keskinuoruudella tarkoitetaan 15–17-vuotiaita ja myöhäisnuoruudella puolestaan viitataan 18–22-vuotiaiden ikäluokkaan. Kokonaisuudessaan nämä ikävuodet muodostavat nuoruuden ajanjakson, jonka aikana ihminen kohtaa monenlaisia kehityksellisiä muutoksia niin suhteessa omaan itseensä kuin sosiaaliseen ympäristöönsä. (Ellonen 2008, 18.)

Kehityshaasteet vaihtelevat nuoruuden vaiheiden mukaan. Aikaisen nuoruuden vaihe sisältää eniten fyysisiä muutoksia, kuten hormonituotantoon sekä ulkonäköön liittyviä muutoksia. Keskinuoruudessa puolestaan merkittäviä haasteita ovat itsenäistyminen, valmistautuminen aikuisuuden työelämään sekä sitä vastaavaan kouluttautumiseen. Myöhäisnuoruuden haasteina sen sijaan ovat edellisten toteuttaminen. Myöhäisnuoruudessa vaikuttaa aktiivisesti elämän kulkuun tekemällä usein koko elämää koskevia päätöksiä. Myöhäisnuoruuden aikana myös tunnistetaan omia vahvuuksia sekä heikkouksia. (Ellonen 2008, 18–19.) Tutkimuksessamme keskitymme 12–17-vuotiaisiin nuoriin, minkä vuoksi käymme työssämme tarkemmin läpi aikaiseen nuoruuteen sekä keskinuoruuteen liittyviä kehityskaaria.

3.1 Aikaisen nuoruuden ja keskinuoruuden kehityskaaret

Nuoruus etenee vaiheittain ja yksilöllisesti. Toisilla murrosikä saattaa alkaa jo alaluokilla ja toisilla vasta yläkoulun alussa. Kehitys kulkee tasaisesti noin neljäsosalla nuorista ja noin kolmanneksella kehitys aaltoilee. Monella nuorella esiintyy myös voimakkaita kriisejä ja osalla kehitykseen sisältyy vaihdellen kaikkia näitä piirteitä. Keskeisimmät muutokset ovat fyysisiä. Fyysiset muutokset

alkavat yksilöllisesti, eri aikaan ja eri tahtiin. Tytöillä fyysisen kypsymisen merkit alkavat näkyä aikaisemmin kuin pojilla. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 18.)

Nuoren psyykinen kehitys perustuu melko pitkälle aivojen kokonaiskehitykseen (Lehtinen & Lehtinen 2007, 22). Aikaisen nuoruusiän aikana lapsen ollessa 12–14-vuotias, kykenee hän jo osittain abstraktiin eli käsitteelliseen ajatteluun, jolloin yläkäsitteeseen osataan yhdistää alakäsite. Tällöin esimerkiksi hyväntuulisuuden osataan yhdistää käsitteet onnellisuus ja iloisuus. (Salmela 2006, 21.) Monet 12–14-vuotiaat ovat kuitenkin vielä hyvin konkreettisen ajatuksen tasolla eli asiat ymmärretään niin kuin ne sanotaan. Vähitellen ajattelu alkaa kehittyä kohti aikuisen abstraktia ajattelua. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 22.)

Keskinuoruusiässä eli 15–17-vuotiaana kognitiivisuus kehittyy ja nuori alkaa suhteuttaa käsitteitä toisiinsa (Harter 1990b, 358). Nuori alkaa muodostaa käsitteellisiä kartoja, jotka muodostuvat sisältäen aiempien karttojen kaavoja eli skeemoja. Tosin uudet miellekartat saattavat olla kypsymättömiä ja vastakkaisia aiemmille käsitteellisille kartoille. Tämä johtuu siitä, että nuori ei kykene kognitiiviseen yhdistelyyn rakentaessaan identiteettiä. Tällöin muiden ihmisten eriävät mielipiteet voivat vaikuttaa ristiriitaisesti nuoren minän tunteihin. (Salmela 2006, 21.)

Nuori kokee sosiaalista painetta kehittämään erilaisia muotoja erilaisiin tilanteisiin ja rooleihin. Erilaisia minän rooleja voivat olla esimerkiksi roolit vanhempien, ystävien ja seurustelukumppanin kanssa. Vanhempien kanssa nuori voi olla vastuuntuntoinen ja depressiivinen, mutta ystävien kanssa ollessaan minän roolit voivatkin olla vastakkaisia. Erilaisten roolien kautta nuorelle muodostuu muun muassa sosiaalinen, ammatillinen, uskonnollinen ja poliittinen identiteetti. Keskinuoruusiässä minän eriyttäminen edistää kehitystä. Tällöin kehitystehtävänä on moninaisten minäkäsitysten integroituminen yhtenäiseksi, sisäisesti pysyväksi minäksi. Epäjohdonmukaiset ja ristiriitaiset tekijät ovat uhka sisäisesti pysyvän minän rakentumisessa. Sen vuoksi nuoruusikä onkin minän kehityksen kriittisintä ja haasteellisinta aikaa. (Salmela 2006, 21.)

3.2 Sosiaalisen pääoman määrittelyä

Sosiaalisen pääoman on todettu vaikuttavan positiivisesti nuorten hyvinvointiin ehkäisemällä masentuneisuutta, syrjäytymistä ja rikekäyttäytymistä (Ellonen 2008, 95). Sosiaalinen pääoma ymmärretään usein sosiaalisiksi voimavaraksi, joka muodostuu ihmisten välisen kanssakäymisen tuotoksena (Ellonen 2008, 31). Sosiaalisen pääoman voidaan ajatella olevan pohjimmiltaan sallivuuden, ihmisoikeudet, oikeudenmukaisuuden ja täydellisen poliittisen ja taloudellisen osallistumisen takaava laaja-alainen yhteiskunnallinen ominaisuus. Laajimman määritelmän mukaan sosiaalinen pääoma on yhteiskunnan sosiaalisiin rakenteisiin juurtuneita normeja ja sosiaalisia suhteita, jotka antavat ihmiselle mahdollisuuden koordinoita toimintaansa haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. (Hyypä 2002, 50.)

Sosiaalinen pääoma on käsitteenä monitahoinen ja ongelmallinen. Sosiaalista pääomaa voidaan tarkastella yhteisöllisestä näkökulmasta, jonka mukaan yksilö voi itse luoda ja muodostaa sosiaalisia verkostoja ja näin vaikuttaa omaan sosiaaliseen pääomaansa. Institutionaalisessa lähestymistavassa taas voidaan ajatella, että sosiaalisten suhteiden muodostumista ohjaavat ensisijaisesti valtiollinen politiikka ja instituutiot. Institutionaalisen ajattelutavan mukaan julkiset toimet, taloudellinen tilanne ja poliittinen tilanne vaikuttavat sosiaaliseen pääomaan ja tarjoavat kentän sosiaalisen verkoston syntymiselle. (Hemmilä & Lötjönen 2011, 16.)

Sosiaalisen pääoman käsite on saanut suuren suosion, mutta tästä huolimatta käsitteelle ei ole onnistuttu laatimaan yhtä yleisesti hyväksyttävää määritelmää (Ellonen 2008, 31). Sosiaalisen pääoman käsitteen juuret voidaan kuitenkin liittää kolmeen henkilöön, Pierre Bordieun, Robert Putnamiin ja James Colemaniniin (Hemmilä & Lötjönen 2011, 16).

Pierre Bordieun sanotaan edustaneen sosiaalisen pääoman keskustelun eurooppalaista näkökantaa ja hänen mukaansa sosiaalinen pääoma on taloudellisen ja kulttuurisen pääoman rinnalla ihmisen väline erottautua jakautuneessa yhteiskunnassa. Bordieu kuvaa sosiaalista pääomaa ryhmäsidonnaisena hyö-

dykkeenä, joka kuitenkin on yksilön käytettävissä omien tavoitteiden saavuttamiseen. (Ellonen 2008, 31–32.) Sosiaalinen pääoma on Bordieun mukaan ihmisen kuulumista toisiaan arvostavien, samankaltaisten ihmisten tai organisaatioiden joukkoon. Bordieu korostaakin teoriassaan yhteiskunnan luokkaeroja, organisaatioita ja ryhmien välistä kilpailua. (Ruuskanen 2001, 26–27.)

Robert Putnam puolestaan korostaa omassa määrittelyssään sosiaalisen pääoman yhteisöllistä ominaisuutta. Hän korostaa ennen kaikkea sosiaalisia verkostoja, normeja sekä luottamusta ja määrittelee niiden kautta sosiaalisen pääoman historiallisesti kehittyneinä sosiaalisina käytäntöinä, jotka eivät ole sidoksissa tiettyinä aikana muodostuneista suhteista, normeista tai luottamuksesta. (Hyypä 2002, 48.) Putnamin mukaan sosiaalinen pääoma ilmenee ennen kaikkea yhteisöjä ylläpitävässä aktiivisessa yhdistystoiminnassa, paikallisten asioiden seuraamisessa sekä yleisiin asioihin suuntautumisessa. Putnamin mukaan keskeistä sosiaalisessa pääomassa ovat kansalaishyveet, kansalaisaktiivisuus sekä sosiaalinen ja yhteisöllinen infrastruktuuri eli perusrakenne. (Ellonen 2008, 32.)

James Coleman edustaa Putnamin tavoin amerikkalaista suuntausta, mutta hänen työnsä on keskittynyt ennen kaikkea lapsiin ja nuoriin sekä perheiden sosiaaliseen pääomaan (Ellonen 2008, 32). Coleman käyttää sosiaalisen pääoman käsitettä pyrkiessään selittämään, miksi ikätovereiden hyväksyntä voi olla lapselle jopa vanhempien hyväksyntää tärkeämpää (Hemmilä & Lötjönen 2011, 17). Myös Coleman korostaa sosiaalista pääomaa yksilön resurssina mutta ei unohda yhteisön merkitystä sen muodostajana. Coleman korostaa sosiaalisen pääoman määritelmässään paikallisia sosiaalisia suhteita. Hänen mukaansa verkostot ovat jo itsessään sosiaalista pääomaa ja niiden tuottamat resurssit riippuvat suhteiden ominaisuuksista. Verkosto, joka kykenee muodostamaan normeja ja ylläpitämään niitä, tuottaa Colemanin mukaan sosiaalista pääomaa. (Ellonen 2008, 32–33.) Keskeistä on, että yhteisön jäsenet tuntevat toisensa, luottavat toisiinsa sekä kontrolloivat toisiaan (Hemmilä & Lötjönen 2011, 17). Coleman kutsuu tätä sulkeutumaksi (closure), jossa kaikki yhteisön jäsenet tuntevat toisensa ja jossa luodaan normeja negatiivisten tapahtumien estämiseksi sekä positiivisten asioiden edistämiseksi. Sulkeutuma muodostaa oman yhtei-

sön, joka itsessään vahvistaa sosiaalisia suhteita ja jossa sekä luotetaan toisiin että kontrolloidaan toisia. Jos sulkeutuma katkeaa jostain kohtaa, sosiaalisen pääoman muodostuminen kärsii. (Ellonen 2008, 32–33.)

Tietyistä näkökulmaeroista huolimatta määritelmistä löytyy paljon myös yhteneväistä. Kaikki kolmesta määritelmästä korostavat sosiaalisen rakenteen yhteisöllisiä piirteitä, kuten sosiaalisia verkostoja ja normeja. Nämä edistävät ja helpottavat ihmisten välistä kanssakäymistä, mikä puolestaan mahdollistaa luottamuksen syntymisen. Yleisesti ajatellen sosiaalisen pääoman käsitteen määrittelmään ovatkin vakiintuneet sosiaalisten verkostojen, normien ja luottamuksen termit. Sosiaalinen pääoma ymmärretään niiden perusteella yleensä sosiaalisiksi voimavaraksi, joka muodostuu ihmisten välisten erilaisten suhteiden vaikutuksesta. (Ellonen 2008, 33.)

3.3 Sosiaalinen pääoma ja sosiaalinen tuki lapsen turvana

Lasten hyvinvointi rakentuu monista tekijöistä. Hyvinvointi rakentuu lapsen arkielämän toimintaympäristöissä sekä lähiympäristöissä muun muassa perheen, ystävien ja koulun parissa. Lapsen hyvinvointiin vaikuttavat oleellisesti myös kunnalliset, yhteiskunnalliset ja globaalit tasot. Näitä kaikkia hyvinvoinnin tasoja voidaan pitää lapsen sosiaalisena pääomana. (Ellonen & Korpimäki 2006, 221.) Sosiaalisena pääomana voidaan pitää edellä mainittujen lisäksi turvallisuuden, luottamuksen ja yhteenkuuluvuuden tunteita sekä koulun ja kodin hyvää ilmapiiriä (Hemmilä & Lötjönen 2011, 18).

Lapsella on sosiaalista pääomaa syntymästään lähtien ja lapsen kasvuympäristö vaikuttaa siihen, millainen sosiaalinen alkupääoma lapsella on. Sosiaalinen alkupääoma ilmenee lapsen yhteisön jäsenten välisinä suhteina. Sosiaalinen alkupääoma voidaan määritellä kolmella tekijällä: arvoilla ja normeilla, yhteisön tuella sekä luottamuksella. Lapsen sosiaalinen pääoma lähtee kasvamaan sosiaalisen alkupääoman päälle ja siihen vaikuttavat aktiivinen kasvatus ja ympäristöltä passiivisesti saadut vaikutteet. Lasten sosiaalisissa alkupääoimissa on

eroavaisuuksia. On eri asia elää perheessä, jossa on mahdollisuus tarjota lapselle turvallinen kasvuympäristö ja laaja tukiverkosto kuin perheessä, jossa on esimerkiksi väkivaltaa tai päihteiden käyttöä sekä epämääräisiä sosiaalisia suhteita. Näiden kahden esimerkin arvot ja normit poikkeavat toisistaan huomattavasti. Molemmissa esimerkeissä voi sosiaalisia verkostoja olla paljon, mutta näiden kahden esimerkkiperheen tuen sekä luottamuksen määrässä ja laadussa on eroja. Kasvuympäristön erot vaikuttavat siihen, millaiseksi lapsen oma sosiaalinen pääoma muodostuu. Kasvuympäristö vaikuttaa myös lapsen arvo maailman kehittymiseen. (Pulkinen 2002, 44–46.)

Sosiaalinen pääoma ilmenee sosiaalisen verkoston toimijoiden välisinä toimivina yhteistyösuhteina, kuten koulun ja kodin välisenä yhteistyönä. Toisaalta sosiaalinen pääoma on myös toimivia ihmissuhteita ja lasten aikuisilta saamaa tukea. Sosiaalinen pääoma näkyy myös lähipiirin aikuisten lapsiin kohdistavana huolenpitona sekä lapsen ja perheen aktiivisena osallistumisena. (Hemmilä & Lötjönen 2011, 18.)

Vanhempien tulisi olla nuorelle tärkein sosiaalinen tuki. Vanhemmat edistävät nuoren kasvua, ylläpitävät perhejärjestelmää ja tarjoavat nuorelle sosiaalisia suhteita. Vanhempien sosiaalinen tuki auttaa nuorta mukautumaan perheeseen, edistää suhteiden vuorovaikutusta sekä parantaa nuoren hyvinvointia. (Salmela 2006, 34.) Lastenkodeissa asuvat nuoret eivät kuitenkaan saa samalla lailla sosiaalista tukea vanhemmiltaan, minkä vuoksi he hakevatkin sitä paljon myös muualta.

Ystävät ovat nuoruusiässä vanhempien ohella toinen merkittävä sosiaalisen tuen lähde. Ystävien merkitys laajenee ja syvenee iän myötä ja myöhäisnuoruusiässä ystävät koetaankin jo usein tärkeämmäksi sosiaalisen tuen lähteeksi kuin vanhemmat. Ystävät ovat tärkeitä, sillä heiltä opitaan perheen ulkopuolista todellisuutta. (Salmela 2006, 37.)

Adolesenssivaiheessa eli myöhäisnuoruuden vaiheessa ystävyydelle asetetut vaatimukset kasvavat. Ystävien odotetaan olevan lojaaleja ja aitoja toisilleen. Lisäksi tähän vaiheeseen kuuluu läheisyyden tunne. Läheiset ystävät jakavat

keskenään ajatuksia ja tunteita. Ystävät ovat tärkeitä myös itsearvostuksen ja identiteetin muodostumisessa, sillä he antavat toisilleen neuvoja sekä emotionaalista tukea. Ystävyysuhteiden avulla opitaan sosiaalisia taitoja, jotka ovat tärkeitä myöhemmin solmittavissa ihmissuhteissa. Nuoruusiässä solmitut ystävyysuhteet voivat olla luonteeltaan pysyviä ja läpi elämän kestäviä ihmissuhteita. Luonnollisesti pitkäaikaisemmilla ihmissuhteilla on isompi rooli nuoren elämässä kuin lyhytkestoisilla. (Salmela 2006, 37.)

Nuorten välillä voi olla ystävien määrässä suurta vaihtelua. Läheisten ystävien määrä vähenee iän lisääntyessä. Nuoruuden varhaisessa vaiheessa on yleensä neljästä kuuteen ystävää. Myöhemmin ystävyysuhteiden kirjo laajenee. Tällöin nuorella voi olla vain yksi paras ystävä ja lisäksi muutama läheinen tai hyvä ystävä. Ystäväpiiriin voi kuulua lisäksi muita ihmissuhteita, jotka ovat muodostuneet esimerkiksi harrastuksen tai työn kautta. Laaja ystäväpiiri ei välttämättä kerro nuoren kokemasta tuen, vaan lähinnä vuorovaikutuksen määrästä. Toisaalta suuri ystävien joukko voi kuvastaa nuoren kykenemättömyyttä solmia läheisiä ystävyysuhteita. (Salmela 2006, 37–38.)

Ihmissuhteille ominaista on, että ystäväpiiriä yhdistää jokin yhteinen tekijä. Se voi olla esimerkiksi yhteinen harrastus, sama luokka tai samanlaiset asenteet. Yhteinen asenne voi olla esimerkiksi suhtautuminen auktoriteetteihin, mikä voi näkyä häiriökäyttäytymisenä kuten koulun sääntöjen rikkomisena tai päihteiden käyttönä. Varhaisessa nuoruusiässä ystävyysuhteet ovat enimmäkseen sukupuolten keskinäisiä mutta myöhemmin sukupuolten väliset ihmissuhteet lisääntyvät. Vastakkaisten sukupuolten välisissä suhteissa opitaan läheisyyttä ja seurustelua voidaankin pitää nuoruusiän kehitystehtävänä. (Salmela 2006, 38.)

Hyvät ystävyysuhteet ovat yhteydessä positiiviseen itsearvostukseen, sosiaalisiin taitoihin sekä koulumenestykseen. Ystävien tuen merkitys perustuu läheisyyteen ja luottamuksellisuuteen. Nuori saa hyväksyntää jonka kautta hän tuntee itseensä arvokkaaksi. (Salmela 2006, 39.)

4 LAPSI SIJOITETTUNA

Lapsen kehityksen tärkeimpiä ympäristötekijöitä ovat perheyhteisöihin ja vanhempiin liittyvät tekijät. Syy- ja seuraussuhteita mietittäessä on hyvä pitää mielessä näiden kytkentöjen monimutkaisuus sijoitettujen lasten elämässä. Sijaisperhe tai lastenkoti eroaa niin rakenteensa, vuorovaikutussuhteidensa kuin riskitekijöidensä osaltakin niin sanotusta tavallisesta perheestä. Lisäksi erityyppisissä sijaisperheissä ja lastenkodeissa aikuisten ja sijoitettujen lasten välinen vuorovaikutus syntyy eri tavoin ja niillä kaikilla on omat vahvuutensa ja riskitekijänsä. (Laurila 2002, 13.) Sijoitettujen lasten lukumäärä on selkeästi kasvanut 1990-luvun aikana ja samalla myös sijaishuollon rooli on muuttunut. Nykyään on myös tavallista, että lapsi sijoitetaan elämänsä aikana yhä useampaan kertaan ja useampiin paikkoihin. (Hujala, Puonti & Saarnio 2004, 203.)

Ihmisen elämisen ehdot määräytyvät toiminnan, ihmissuhteiden ja roolin mukaan. Sijoitetulla lapsella on aina historiassaan vähintään kaksi erilaista perhekehystä. Siirtyminen kasvu ympäristöstä toiseen aiheuttaa yleensä huomattavia muutoksia kaikilla edellä mainituilla kolmella alueella. Kun lapsi siirtyy perheeseen tai lastenkotiin, jossa toiminnot voivat olla täysin erilaisia, ihmissuhteet rakentuvat eritavalla ja lapsen rooliinkin saattaa liittyä erilaisia odotuksia ja toimintoja. Lapsi siirtyy siis usein toisen kasvu ympäristön lisäksi myös kokonaan toiseen kulttuuriin, jolloin hänen koko makrojärjestelmänsä vaihtuu. Kun lapsi siirtyy uuteen paikkaan asumaan, hän kohtaa paljon uusia haasteita. Lapsi joutuu tekemään surutyötä menettäessään jokapäiväisen kosketuksen osaan läheisistään ja samaan aikaan hänen tulisi muodostaa uusia kiintymyssuhteita. (Laurila 2002, 21–22.)

4.1 Sijoitetun lapsen minäkäsityksen kehittyminen nuoruusiässä

Nuoruus on aktiivista minäkäsityksen muodostumisen ja pohdinnan aikaa. Tällöin yksilö muodostaa käsityksen siitä, mitä, kuka ja millainen hän on. Nuoruusiässä persoonallisuus muotoutuu ja yksilön kognitiiviset rakenteet muuttuvat. Kognitiiviset kyvyt ja rajoitukset säätelevät kehitystä. Sosiaalisen vertailun ja vuorovaikutuksen kautta nuori muokkaa jatkuvasti käsitystä itsestään. (Salmela 2006, 20.) Nuoruusiässä kaveripiiri muodostaa yleensä tärkeimmän ympäristökehityksen, jossa nuori näitä pohdintojaan harjoittaa. Toisaalta tässä vaiheessa tapahtuu myös uutta herkistymistä suhteessa omiin vanhempiin ja heidän mielihiteisiinsä. (Laurila 2002, 16.) Kehityspsykologiassa korostetaan erityisesti kognitiivisen ja sosiaalisen kehityksen merkitystä nuoren kasvussa (Salmela 2006, 20).

Nuoruusiässä aikaisemmat minäkäsitykset ovat pohjana uuden minäkäsityksen rakentumiselle. Nuori käyttää niitä hyväkseen ja samalla etsii aktiivisesti palautetta ympäristöstään muodostaakseen uutta minäkäsitystä. Nuoruus mahdollisuutena jää kuitenkin käyttämättä, jos aikaisemmassa elämässä on liian rankkoja kokemuksia eikä nuori saa apua niiden läpikäymiseen tai korjaavia kokemuksia ei löydy riittävästi. (Laurila 2002, 16–17.)

Syylisyys siitä, ettei yksilö ole oma-aloitteisuudellaan pystynyt ratkaisemaan kriisiä lapsuudessa, saattaa nostaa nuoruusiässä esiin kysymyksen omasta arvosta. Pahimmassa tapauksessa se voi johtaa myös siihen, että nuori valitsee esimerkiksi rikollisen tai häviäjän roolin. Kouluiässä epäonnistuminen itseluottamuksen rakentamisessa voi aiheuttaa nuoruuden identiteettiin kielteisiä ennako-odotuksia suoritustilanteissa. Suoritusten alueella lamaantuminen voi ilmetä monin eri tavoin. Nuori saattaa olla esimerkiksi kykenemätön keskittymään tai sitten hän keskittyy johonkin epäolennaiseen tekemiseen. (Laurila 2002, 17–18.)

Sijoitettujen lasten identiteettiongelmissa puhuttaessa selitystä voidaan hakea psykososiaalisen kehityksen poikkeavuudesta ja eri ikävaiheiden traumaista. Sijoitushistorian omaavalle nuorelle ongelmia voi aiheuttaa myös se, että hän

on rakentanut minäkuvaansa psyykkiseltä ilmastoltaan hyvin erilaisissa ympäristöissä ja suhteessa vaihtuviin vanhempiin. Tämän vuoksi nuori ei ehkä onnistu yhtä hyvin yhdistämään erilaisia lapsuuden samaistumisiaan osaksi tasapainossa olevaa aikuisen identiteettiä. (Laurila 2002, 18.)

4.2 Sijaishuollossa varttuminen

Sijoitettujen lasten lukumäärä on kasvanut viime vuosien aikana ja yhä useammin lasten sijoitukset ovat lyhytaikaisia. Lisäksi sijoituksia näyttää nykyään kasaantuvan lapselle elämänsä aikana useita. Sijaishuolto voi siis merkitä lapselle muutaman viikon tai jopa useiden vuosien ajanjaksoa kodin ulkopuolella. Joillakin lapsilla sijoitus voi jatkua aivan varhaisimmista elinvuosista täysi-ikäisyyteen asti. (Hujala ym. 2004, 203.)

Suomalaisessa lastensuojelussa sijaishuollon peruslähtökohtana on, että se on väliaikaista. Lastensuojelussa pyritään aina siihen, että lapsi ennemmin tai myöhemmin varttuisi vanhempansa tai vanhempiensa luona. Siksi lapsen elämän aikana voi usein olla monta sijoitusta. Kotona asumista kokeillaan ja epäonnistumisen jälkeen seuraa uusi sijoitus. Näin ollen sijoituskierte vain jatkuu. Pysyviäkin sijoituksia tehdään käytännössä, vaikkei niitä periaatteessa tunnistetaakaan. Kuitenkaan esimerkiksi monessa maassa käytössä oleva adoptio ei kuulu suomalaisen sijaishuollon perusvalikkoon. Pysyväluonteista sijoitusta on kuitenkin alettu viime aikoina tuoda yhtenä vaihtoehtona näkyviin, sillä tavoitteena on, että huostaan otetuille lapsille saataisiin mahdollisimman pysyvä kasvuympäristö ja ihmissuhteet. (Hujala ym. 2004, 203–204.)

4.3. Lastenkoti kasvuympäristönä

Kenenkään suunnitelmissa tuskin on koskaan ollut, että lapsi sijoitettaisiin kodin ulkopuolelle tai huostaan otetaan. Elämä ei kuitenkaan aina etene suunnitelmien mukaan. Tällaiseen tilanteeseen joutuminen aiheuttaa inhimillistä tuskaa,

joka syntyy elämän ennustamattomuudesta ja hallitsemattomuudesta. Kun lapsi on huostaan otettu, ei puhuta vain aikuisten, lasten ja viranomaisten näkemyseroista vaan siitä että lapsen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi on ollut jo pitkään vakavasti uhattuna. Vanhemmat ovat saattaneet olla tuona aikana hyvin väsyneitä tai heidän elämänsä on muuten ollut niin pois raiteiltaan, etteivät he ole jaksaneet pitää huolta lapsesta. Toinen syy huostaanottoon voi olla se, että lapsi itse on omalla käyttäytymisellään jatkuvasti saattanut itsensä tai muut vaaraan. Myös sellaisissa tilanteissa, joissa vanhemmilla on ollut vakavaa päihteiden käyttöä tai mielenterveysongelmia, joudutaan lapsen elinympäristöksi miettimään jotain muuta vaihtoehtoa kuin vanhempien tarjoamaa kotia. Vaikka vanhemmat eivät asuisikaan lapsensa kanssa, ovat he kuitenkin aina lapselle merkityksellisiä. (Roos 2004, 128.)

Ihminen joutuu kehittämään elämäntaitojensa koko elämän ajan, sillä elämäntilanteet muuttuvat, joskus hyvinkin radikaalisti. Sijaishuollon piiriin joutunut lapsi kokee usein hyvin suuren elämänmuutoksen koska hänen tuttu kotiympäristönsä muuttuu erilaiseksi. Tämä saattaa vaikuttaa paljon lapsen elämäntaitojen kehittymiseen. Lapsesta voi tulla joko elämänsä hyvin hallitseva tai elämänsä heikosti hallitseva yksilö, riippuen siitä, millainen kapasiteetti lapsella on käsitellä asiaa. Pahimmassa tapauksessa hyvinvointiin voi tulla suuri särö, joka vaikeuttaa lapsen myöhempää elämäntaitoa. (Riikonen 2010, 16.)

Lastenkodin toiminta on yhteisöllistä. Lapset tarvitsevat toisia ihmisiä, haluavat kuulua heille tärkeisiin yhteisöihin ja olla osallisia omaan elämäänsä. Vanhemmat ovat aina lapselle tärkeitä, vaikkei lapsi asuisikaan heidän kanssaan. Lapset hakevat turvaa, jatkuvuutta ja ennustettavuutta elämäänsä ja kiintyvät heille tärkeisiin ihmisiin. Lastenkodissa lapset tarvitsevat aikuissuhteita, joihin he voivat kiinnittyä elämänsä eri vaiheissa. Lapset tarvitsevat aikuisia, jotka kantavat heistä vastuuta ja opastavat elämäntaitoissa. (Roos 2004, 122.)

Pitkäaikaisen laitosasumisen aikana lapset hakevat itselleen tärkeitä aikuisia ja haluavat viettää yhteistä aikaa heidän kanssaan. Lapset suuntaavat paljolti toimintaansa myös muiden lastenkodissa asuvien lasten mukaan, ja liittoutuvat heidän kanssaan vaihtelevin tavoin. Lastenkodissa lasten toiminta yhdistyy mo-

nin eri tavoin niin lastenkodin viralliseen kuin epäviralliseenkin toimintaan. Lapset ja ohjaajat luovat ja muokkaavat yhdessä arkea. (Roos 2004, 122.)

Lapsi muodostaa myös ystävyysuhteita sekä lastenkodin sisällä että sen ulkopuolella. Yleensä ystävyysuhteet muodostuvat lasten samankaltaisten ikätoverien kesken. Tämä ilmenee erityisesti nuoruusiässä, jolloin ystävykset yleensä alkavat muistuttaa toisiaan ulkonäöllään, kuten pukeutumistyyllillään. Koulu, naapuruston alue sekä harrasteryhmät ovat yleisimpiä konteksteja ystävyysuhteiden syntymiselle. (Hiltunen & Mälkönen 2007, 11.)

Lapset odottavat itselleen tärkeiden ihmisten huomiota ja haluavat jakaa kokemuksiaan näiden ihmisten kanssa. Lastenkodissa lasten arkea ei rytmitä vain lastenkodin aikataulut ja niihin sidotut rutiinit, vaan myös henkilökunnan vuoro-työ sekä viikonloput, jolloin he pääsevät mahdollisesti tapaamaan sukulaisia tai muita tuttavuuksia. (Roos 2004, 123.)

Useimmat pitkään samaan paikkaan sijoitettuna olleet lapset, pitävät lastenkotia jo omana kotinaan. Lasten kannalta pitkä sijoitus samassa paikassa on hyvä, ettei lapsen tarvitse muuttaa yksin paikasta toiseen usein. Se vaikuttaa niin heidän ihmissuhteisiinsa kuin koulunkäyntiinkin. Lastenkodissa lapset eivät ole ohjaajista yleensä yhtä riippuvaisia kuin esimerkiksi sijaisperheessä sijaisvanhemmista. Lastenkodissa asuminen tuo lapsille mahdollisuuden itsenäisempään olemiseen kuin perheessä. Toisaalta monet lastenkodissa asuvat lapset saattavat tuntea myös kuulumattomuuden tunteita. Lastenkodin arkeen mahtuu lasten keskinäistä ystävyyttä, läheisyyttä ja samanhenkisyttä mutta myös kiusaamista, ärsyttämistä ja henkistä etäisyyttä. (Roos 2004, 122.)

Lastenkodista tulee lapsille osa heidän lapsuusmuistojaan. Lastenkodista voi tulla lapselle myönteisesti koettu tai kodinomainen paikka, jos lapsella on siitä hyviä kokemuksia ja hän on löytänyt sieltä itselleen tärkeitä ja läheisiä ihmisiä. Koska lastenkodissa lapset elävät yhteisössä, vaikuttaa heidän sitoutumiseensa

paljon ihmissuhteet. Vuorovaikutussuhteet, joissa kumpikin osapuoli kokee olevansa toiselle tärkeä ja merkityksellinen, tukevat lapsen halua sitoutua. Tällaisissa ihmissuhteissa lapsi myös kokee tulleensa hyväksytyksi. Tunne siitä, että on osallinen ryhmään, tukee paikkaan kuulumista. Kun lapsella on merkityksellisiä ihmissuhteita, kestää hän paremmin lastenkodin toiminnassa asioita joista ei pidä. Merkittävät ihmissuhteet antavat lapselle tunteen kuulumisesta johonkin. (Roos 2004, 129.)

5 HARRASTUSTEN MERKITYS NUORUUSIÄSSÄ

Harrastukset ovat lapselle oikeassa määrässä hyväksi. Lapsen kokonaisvaltainen kehittyminen rikastuu, luovuus lisääntyy, saa uusia kavereita, jaksaa paremmin koulussa ja syrjäytymistä ehkäisee tunne kuulua johonkin ryhmään josta saa suotuisaa ja positiivista vuorovaikutuskokemusta. Lasten harrastusten pääpaino on liikunnassa mutta myös taidepitoisilla harrastuksilla, kuten musiikilla ja kuvataiteella on iso osa lasten elämässä. On myös paljon sellaisia lapsia, jotka harrastavat näistä molempia. (Pihlaja & Vainio 2009, 28.)

5.1 Liikunnan merkitys nuoruusiässä

Liikuntaharrastuksella tarkoitetaan yleisesti vapaa-aikana tapahtuvaa, jokaisen henkilökohtaiseen kiinnostukseen pohjautuvaa liikuntaan osallistumista. Liikunnalla on nuoruusiässä useita merkityksiä. Liikunta antaa riemua ja iloa elämään, tukee nuoren kasvua ja kehitystä, edistää terveyttä ja hyvinvointia sekä sosiaalista vuorovaikutusta. (Ahola 2010, 4-6.) Liikunnallinen elämäntapa omaksutaan lapsuus- ja nuoruusiässä. Liikunnan on myös todettu olevan suosituin ja yleisin harrastus niin Suomessa kuin muissakin maissa. Liikunta on nykyään alkanut saamaan yhä enemmän myös yhteiskunnallista ja terveydellistä merkitystä. On olemassa selvää näyttöä siitä, että nuoruusiän liikunta selittää aikuisiän liikunnasta. Ihminen, joka liikkuu nuoruusiällä, tekee sitä todennäköisesti myös aikuisena. (Salmela 2006, 56.)

Yksilön sisäisillä ja koetuilla ulkoisilla tekijöillä sekä liikunnalla on merkitystä nuoruusiän kasvuvuosina. Ihminen on psyykinen, sosiaalinen ja fyysinen kokonaisuus. Näiden tekijöiden merkityksen ymmärtäminen on nuoren kasvuprosessissa tärkeää, sillä tyytyväisyys itseensä, sosiaaliset suhteet ja fyysinen kunto vaikuttavat nuoren kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja elämänlaatuun. (Salmela 2006, 129.)

Nuoruus on aikaa jolloin koulu ja muut kiinnostuksen kohteet vähentävät lapsen luontaista liikkumista. Murrosiän jälkeen liikunnan harrastamisen määrä vähennee selkeästi. Tämä on kuitenkin myös aikaa, jolloin liikunnasta on paljon hyötyä nuorelle. (Ahola 2010, 5.) Liikunta auttaa nuorta sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ryhmäytymisessä (Korhonen, Eloranta & Santala 2001, 48).

Lapsen liikunnallinen kehittyminen etenee aina omassa tahdissa eikä lapsen liikunnallista lahjakkuutta voida arvioida jonkin yksittäisen taidon perusteella. Liikunnan avulla lapsi oppii monia elämässä yleensäkin tarvittavia taitoja, kuten tunteiden ilmaisua, ryhmäytötaitoja, voittamista ja häviämistä. Liikunta myös vahvistaa lapsen omaa itsetuntoa. Nuoruusiässä liikunta on myös terveyden kannalta erittäin merkittävää, sillä silloin lapsen luontainen liikkuminen yleensä vähentyy ja ohjatun liikunnan tarve kasvaa entisestään. (Ahola 2010, 4-5.)

Lapsuudessa kehittynyt liikemuisti on tallella, mutta nopea pituuskasvu ja kehittyvä lihasmassa saattavat aiheuttaa kömpelyyttä. Tämä johtaa monen monella nuorella liikunnan lopettamiseen, koska he kokevat olevansa heikkoja liikunnallisesti. Murrosikä on aikaa, jolloin kehittyvä lihasmassa ja voima. (Ahola 2010, 5.) Nuoruudessa alkaa varsinainen kilpaurheilu ja liikuntaharrastus muuttuu useimmilla säännöllisemmäksi ja vaativammaksi. Moni nuori harrastaa enää vain yhtä lajia ja menestyminen lajissa vahvistaa itsetuntoa. (Korhonen ym. 2001, 48.) Nuoruusiässä lajin erityistaitojen harjoittaminen on tärkeää, koska se mahdollistaa aikuisuudessa lajin huippuosaamisen yhdessä kehittyneiden fyysisten ominaisuuksien kanssa (Heinonen ym. 2008, 21). Nuoruus on aikaa, jolloin liikunnalliset erot kasvavat merkittävästi, osa jatkaa hyvin aktiivisesti liikuntaharrastusta ja osasta nuoria tulee liikunnallisesti erittäin passiivisia (Ahola 2010, 5).

Yksilön ominaisuudet ja ympäristön vaikutus ohjaavat käyttäytymistä. Onnistumisen kokemukset auttavat ihmistä muuttamaan käyttäytymistään. Ihminen muokkaa omaa käyttäytymistään vähitellen ja vaiheittain. Ensin yksilö suunnittelee ja valmistelelee ajatuksen tasolla muutosta, kuten liikuntaharrastuksen aloit-

tamista. Tämän jälkeen toiminta tapahtuu käytännön tasolla. Viimeisessä vaiheessa yksilö pyrkii säilyttämään positiivisen käyttäytymismuutoksen elämässään. (Salmela 2006, 57.)

Yksilön liikunta-aktiivisuutta voidaan edistää ympäristön sosiaalisella tuella. Liikunnallista aktiivisuutta säätelevät myös yksilön käsitykset tuloksista, omista rajoista ja omasta kontrollista. Liikunta-aktiivisuuteen vaikuttaa käyttäytymisominaisuudet ja -taidot, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät, fyysiset ympäristötekijät sekä liikunnallisen aktiivisuuden luonne. Liikunta-aktiivisuutta säätelee yksilön sosiaalisen tuen, itsearvostuksen ja onnistumisen kokemukset. (Salmela 2006, 57.)

Sosiaalinen vuorovaikutus on tärkeä elementti liikunnan harrastamisessa. Kun yksilö on kiinnostunut, kuinka toiset ihmiset näkevät hänet, alkaa yksilö tarkkaila ympärillään olevien ihmisten reaktioita tekemiinsä. Tällöin toiset ihmiset toimivat Cooleyn (1902) teorian mukaisesti peleinä. Kehuminen, kannustaminen ja hyväksyntä vahvistavat myönteisten liikuntakokemusten syntymistä. Sosiaalisen tuen seurauksena yksilö todennäköisesti alkaa arvostaa ja pitää itseään pätevänä liikunnassa. Harrastuskumppaneittensa tulosten vertailu antaa yksilölle kuvan omasta tasostaan. Yksilön rooli yhteiskunnassa, perheessä ja muissa keskeisissä sosiaalisissa yhteisöissä vaikuttavat siihen, millaiseksi yksilö kokee itsensä liikunnassa. Rooli tai sosiaalinen asema määrittelevät, miten muut ihmiset näkevät yksilön tai miten häneen suhtaudutaan. Omaa roolia vahvistetaan yleensä myös ulkoisilla piirteillä kuten pukeutumisella. (Salmela 2006, 59–60.)

5.2 Musiikin ja muiden taidelajien merkitys nuoruusiässä

Taide ja kulttuuri avaavat tietä nuoren omaan maailmaan, antavat nuoren tulla nähdyksi sekä jakaa jotain muiden kanssa. Taide ja hyvinvointi ovat yhteydessä toisiinsa. Taiteen ja kulttuurin harrastamisella on todettu olevan vaikutusta myös nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen. Nuorten taideharrastusten ydintehtävänä

voidaan pitää yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden tasapainon löytämistä. Taiteen tekeminen on hyvä tapa antaa tilaa omalle luovuudelle. Taiteen kautta voi purkaa ahdistusta, ilmaista itseään ja käydä keskustelua itsensä kanssa. (Soininen 2011, 9.)

Yksi taiteen muodoista on musiikki ja sen tekeminen. Musiikki ja musiikin tekeminen antaa elämäniloa ja on parhaimmillaan hyvin terapeutin tapa toteuttaa ja ilmaista itseään. Myös erilaiset toiminnalliset terapiamuodot, kuten musiikkiterapia, ovat hyviä keinoja elämän tasapainon kehittämiseen. Ihmisen vahvuuksia ovat tavat toimia luovasti, rohkeasti ja omintakeisesti. Luovan työn on todettu lisäävän mielenterveyttä edistäviä ja parantavia elementtejä. Musiikin tekemisessä pitkälle riittävät oma halu ja ideat. Musiikin tekeminen on kanava itsetutkiskeluun, itsetuntemukseen, parempaan mielenterveyteen ja sitä kautta parempaan hyvinvointiin ja oman elämän hallintaan. (Tuomola 2010, 9–11.) Elämänhallintaan liittyy itsensä hyväksyminen sellaisena kuin on. Ihminen pyrkii usein peittelemään heikkouksiaan ja epävarmuuttaan. Nyky-yhteiskunnan luoma kulttuurikin halveksii heikkoutta ja pyrkii vahvuuteen. Monelle musiikin tekeminen tarjoaakin ainoan keinon purkaa ja käsitellä omaa epävarmuutta, heikkoutta ja elämän hallinnan puuttumista. Aikuisuuden kynnyksellä kamppailevan nuoren ainoa mahdollisuus olla oma itsensä voikin olla musiikin tai muun taiteen tekeminen. (Tuomola 2010, 17–18.)

Taideharrastus avaa nuorelle tilaa kuulua johonkin ryhmään. Nuorille onkin tärkeää kuulua johonkin vertaisryhmään ja peilata näin identiteettiään muihin nuoriin. Nuoret tavoittelevat elämässään uusia elämyksiä, itsenäisyyttä ja eheää identiteettiä ja taiteella voi olla näissä suurikin rooli. Taiteen katsominen ja luominen johdattaa nuoren oman elämänsä suurien kysymysten äärelle ja sen avulla nuori voi myös monin eri tavoin vahvistaa ja käsitellä identiteetin rakentamistaan. (Soininen 2011, 14.)

Kaikki nuoret eivät koe osaavansa ilmaista itseään vahvasti sanallisesti tai sanojen käyttäminen joissain tapauksissa voi tuntua vaikealta. Taide mahdollistaa herkälle tai epävarmalle henkilölle asioiden ilmaisemisen symbolisella tasolla, ilman tarvetta selittää itseään auki sanallisesti. Löytämällä tällaisen luovuuden,

nuori pystyy tuomaan piirteitään paremmin esiin sekä oppia ymmärtämään myös itseään paremmin. Taide muodostaa vaihtoehtoisen tavan ilmaista oman kantansa asioihin. (Soininen 2011, 13.)

5.3 Seurakunnan tarjoamat harrastusmahdollisuudet

Seurakunta tarjoaa monipuolista ohjelmaa, kuten erilaisia kerhoja lapsille ja nuorille. Osa kerhoista on ohjelmakerhoja ja osa erityiskerhoja. Ohjelmakerhoissa toiminta on monipuolista jolloin kerhon aiheet ja teemat vaihtelevat. Erityiskerhoissa puolestaan on yksi tietty aihe tai teema johon keskitytään ja joka ohjaa toimintaa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi sähly- ja kokkikerho. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Seurakunnat järjestävät erilaisia liikuntakerhoja kuten sählykerhoja. Seurakunnan liikuntakerhot eroavat urheiluseurojen toiminnasta omilla toimintatavoillaan. Seurakunnan kerhossa kerhon ohjaaja pitää ennen harjoituksia hartauden joka voi olla esimerkiksi jokin tarina. Yhdessä myös rukoillaan. Seurakunnan kerhossa keskitytään yleensä itse pelaamiseen eikä tehdä lajiin liittyviä harjoitteita. Seurakunnan liikunnalliseen kerhotoimintaan nuori pääsee mukaan, vaikkei olisi ennen lajia harrastanutkaan. Seurakunnan liikuntakerhoista suosituin on sählykerho. Nuori voi osallistua sählykerhoon, vaikkei omistaisikaan pelivälineitä, sillä niitä saa lainaksi seurakunnalta. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Seurakunnan kokkikerhossa tehdään perusruokaa yhdessä mutta tarkoituksena on myös rauhoittua. Kerho kestää yleensä noin kaksi tuntia, ja se pitää kokkailun lisäksi sisällään alkuhartauden ja keskustelua jostain ajankohtaisesta aiheesta. Osallistujamäärän mukaan ryhmä jaetaan osiin joille annetaan tietty tehtävä ruuanlaittoon liittyen. Ennen ruokailun aloittamista rukoillaan yhdessä ruokarukous. Lopuksi kerholaiset ja ohjaajat siivoavat yhdessä jälkensä. Ohjaajat suunnittelevat joka tapaamiselle ruokalistan ja laskevat kustannukset. Myös

lapset saavat itse ehdottaa ruokalajeja. Kerholaisten ei tarvitse osata etukäteen laittaa ruokaa, vaan tarjolla on aina ohjausta ja apua. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Näiden lisäksi seurakunnat järjestävät omilla paikkakunnillaan myös monenlaisia muita kerhoja. Kerhotoimintaa suunniteltaessa otetaan huomioon lähiympäristön tarpeet. Lisäksi seurakunnat tekevät muiden nuorten parissa toimivien tahojen kuten kunnan kanssa yhteistyötä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Nuoret voivat toimia seurakunnan kerhoissa myös vapaaehtoisina kerho-ohjaajina. Nuoret kerho-ohjaajat voivat työskennellä erilaisissa toimintaryhmissä kuten musiikki- ja liikuntaryhmissä. Ohjaajat saavat tehtävänsä koulutusta, ohjausta ja tukea seurakuntien työntekijöiltä sekä Suomen Poikien ja Tyttöjen keskukselta. Suurin osa vapaaehtoisista on alle 18-vuotiaita tai nuoria aikuisia. Mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan tarjoaa myös partio, jossa voi toimia vapaaehtoisena partiolaisten ryhmäohjaajana. Suomessa noin 70 prosenttia partiolaisista kuuluu lippukuntiin, joiden taustayhteisönä toimii luterilainen seurakunta. Lähestulkoon jokaisessa seurakunnassa on myös partiotyöstä vastaava työntekijä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Seurakunnan toiminnassa voi olla myös mukana isosena rippikoulun suorittuun. Isokset toimivat seurakunnissa rippikoululaisen tukena ja opettajan apuna. Isostoimintaan on mahdollisuus lähteä mukaan rippikoulun jälkeen. Isoskoulutus kestää yhdestä kolmeen vuotta, minkä jälkeen voi päästä ryhmäohjaajaksi rippikouluihin. Isosia tarvitaan rippileirien lisäksi myös päivä- ja iltarippikouluihin. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Seurakunnan nuorisotyöhön pääsee mukaan myös Saapas- ja yökahvilatoiminnan kautta. Operaatio Saapas on liikkeellä kaupungeissa viikonloppuisin ja esimerkiksi erilaisilla festareilla. Saapaslaisiin pääsee mukaan vasta täysi-ikäisenä. Yökahvilassa voi toimia vapaaehtoisena kahvila-avustajana. Yökahvi-

latoiminnalla on aina vastuulliseksi nimitetty päätoiminen työntekijä, joka hoitaa toiminnan organisoinnin, kahvila-avustajien koulutuksen ja toimitilan järjestyksen sekä valvonnan. Yökahvilat ovat kaikille nuorille avointa toimintaa, joka ajoittuu lähinnä perjantai- ja lauantai-iltoihin. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Vapaaehtoisille nuorille järjestetään seurakunnissa Nuisku-kursseja eli nuorten ihmissuhdetaitojen kursseja. Nuisku-kurssit tarjoavat vapaaehtoisille ohjaajille mahdollisuuden omaan kasvuun sekä ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

6. TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä harrastukset merkitsevät Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille 12–17-vuotiaille lapsille. Kvantitatiivinen tutkimus on prosessi, joka viedään läpi vaihe vaiheelta ja jonka lähtökohtana on aina tutkimusongelma tai tutkimuskysymys (Kananen 2011, 20–21). Lähdimme selvittämään harrastusten merkitystä seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

- 1) Mitä Porin alueen lastenkoteihin sijoitetut 12–17-vuotiaat lapset harrastavat?
- 2) Miksi Porin alueen lastenkoteihin sijoitetut lapset harrastavat?
- 3) Millainen merkitys harrastuksilla on Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten elämässä?

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää harrastusten merkitystä nimenomaan Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten omasta näkökulmasta. On tärkeää tuoda lasten oma näkökulma harrastamisen tärkeydestä ohjaajien ja muun henkilökunnan tietoisuuteen. Uskommekin tutkimuksesta olevan tulevaisuudessa monenlaista hyötyä lastenkotien henkilökunnalle, sillä emme löytäneet aikaisempia tutkimuksia suoraan kyseisestä aiheesta.

6.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Opinnäytetyömme on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jonka tavoitteena oli selvittää harrastusten merkitystä Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille lapsille. Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on tuottaa mittaamisen kautta perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää tietoa. Kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusyksikköinä voivat olla esimerkiksi ihmiset, ihmisryhmät tai tuotteet. (Kananen 2011, 18.) Opinnäytetyössämme tutkimusyksikköinä olivat Porin alueen lastenkoteihin sijoitetut 12–17-vuotiaat lapset.

Kvantitatiivisessa työssä perustan tutkimuksen onnistumiselle luo tutkimuskysymysten sekä kyselylomakkeen tarkka laatiminen. Jos tutkija ja kyselyyn vastaaja eivät ymmärrä toisiaan täydellisesti, tutkimustulokset vääristyvät helposti. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että kysymykset on laadittu yksiselitteisesti ja ymmärrettävästi. Lomakkeen laadinnassa tulee kiinnittää huomiota myös sen pituuteen sekä kysymysten määrään. Jos kysymyksiä on todella paljon, jättävät monet helposti vastaamatta kyselyyn kokonaan. (Aaltola & Valli 2001, 100.)

6.2 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin strukturoidun kyselylomakkeen avulla. Kyselylomakkeen tarkoituksena oli selvittää, mitä Porin alueen lastenkoteihin sijoitetut 12–17-vuotiaat lapset harrastavat, miksi he harrastavat ja millainen merkitys harrastuksilla on heidän elämässään. Kyselylomake laadittiin Webropol-ohjelman avulla ja siinä oli yhteensä 17 kysymystä, jotka koostuivat sekä monivalintakysymyksistä että avoimista kysymyksistä. Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse yhteensä 15 Porin alueen lastenkotiin. Sähköpostissa oli saatekirje (liite 1) sekä linkki, josta pääsi vastaamaan kyselylomakkeeseen (liite 2). Kyselylomakkeet palautuivat nimettömänä vastaajien anonymiteetin säilymisen vuoksi. Jotta saisimme mahdollisimman monta vastaajaa kyselyyn, arvoimme vastaavien lastenkotien kesken viisi lahjakorttia Golden Rax Pizzabuffet -ravintolaan.

Kysely on aineistonkeruumenetelmänä tehokas, koska sen avulla tutkimukseen saadaan paljon henkilöitä mukaan ja heiltä voidaan kysyä monia kysymyksiä. Lomakkeen avulla vastaaja pystyy myös valitsemaan itselleen sopivimman vastausajankohdan, jolloin hän pystyy parhaiten rauhassa pohtimaan vastauksiaan ja käymään ajatuksiaan aiheesta läpi. (Aaltola & Valli 2001, 101.) Kysely on myös tutkijan kannalta hyvä, sillä se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Huolellisesti suunniteltu lomake voidaan nopeasti käsitellä tallennettuun muotoon sekä analysoida tietokoneohjelmien avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193.)

Kyselytutkimuksessa ilmenee kuitenkin myös muutamia haittoja. Vastaajien vakavaa suhtautumista tutkimukseen ei voida mitata, joten on mahdotonta tietää, ovatko he vastanneet kysymyksiin huolellisesti ja rehellisesti. Lisäksi tutkija ei tiedä, ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset oikein. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

6.3 Aineiston analysointi

Analysoimme aineiston käyttämällä Microsoftin Excel -taulukko-ohjelmaa, sillä tulokset oli helppo siirtää Webropol-ohjelmasta sinne. Alkuperäisenä tarkoituksena oli, että olisimme käyttäneet hyödyksi myös SPSS-ohjelmaa. Huomasimme kuitenkin että saimme kaikki haluamamme ja tarvitsevamme tulokset selville Excelin kautta, joten jätimme SPSS-ohjelman tulosten analysoinnista lopulta kokonaan pois. Tutkimukseen osallistujien määrä oli suhteessa kuitenkin niin pieni, ettei vastausten avulla olisi saatu tehtyä luotettavia testejä SPSS-ohjelman avulla, kuten esimerkiksi khiin neliötestiä.

6.4 Tutkimusprosessin kuvaus

Aloitimme opinnäytetyön tekemisen tekemällä opinnäytetyön suunnitelman keväällä 2011. Samana keväänä teimme myös luonnoksen kyselylomakkeesta ja aloimme kerätä aineistoa tutkimusta varten kirjastosta sekä Internetistä. Osallistuimme myös kolmeen opinnäytetyöverstaaseen.

Syksyllä 2011 aloimme tutustua keräämäämme aineistoon paremmin ja aloimme suunnitella opinnäytetyön teoriaosuutta sekä kirjoittaa sitä vähitellen. Osallistuimme syksyllä myös kahteen opinnäytetyöverstaaseen. Samana syksynä alkoi muotoutua myös lopullinen versio kyselylomakkeesta ja kuulumme silloin ensimmäistä kertaa Webropol-ohjelmasta, jonka avulla kyselylomake olisi mahdollista tehdä. Kyselylomake Webropoliin tehtiin joulukuussa 2011 ja kyselyt

lähettiin Porin alueen lastenkoteihin tammikuussa 2012. Lähettäminen tapahtui sähköpostitse. Sähköpostiviestissä oli saatekirje (liite 1), jossa esittelimme itseämme ja työmme. Liitteenä oli linkki, jota napsauttamalla pääsi vastaamaan kyselyyn (liite 2). Lähetimme kaikkiin yksityisiin lastenkoteihin tutkimuslupahakemuksen, jonka he palauttivat meille postitse allekirjoitettuna. Kirjekuoressa oli tutkimuslupahakemuksen lähettämistä varten valmiina vastauskuori, jossa oli osoitteemme sekä postimerkki valmiina. Tästä huolimatta kaikki eivät palauttaneet hakemusta meille.

Aluksi olimme määritelleet kyselyn aukioloajaksi kuukauden, mutta jouduimme lopulta jatkamaan kyselyn aukioloaikaa kahdesti vastausten vähäisen määrän vuoksi. Lopulta saimme kuitenkin arviomme mukaan noin puolet kyselyistä takaisin. Arvioimme kyllä jo aivan tutkimuksen aluksi vastausten hankkimisen olevan haasteellista kohderyhmän vuoksi. Tämän vuoksi laitoimme motivaatioksi arvontaan viisi lahjakorttia Golden Rax Pizzabuffet -ravintolaan. Uskomme tämän ansiosta vastauksia tulleen hieman enemmän kuin jos arvontaa ei olisi ollut. Koska lupasimme, etteivät vastaajien nimet tule tietoomme, pyysimme ohjaajia ottamaan yksiköissään ylös niiden lasten nimet, jotka ovat kyselyyn osallistuneet. Kyselyn sulkeuduttua arvoimme lahjakortit vastanneiden lastenkotien kesken ja lähetimme ne voittaneille lastenkodeille postitse. Tämän jälkeen ohjaajat arpoivat edelleen lahjakortit yksiköissään kyselyyn vastanneiden lasten kesken.

Keväällä 2012 alkoi opinnäytetyön todellinen työstäminen. Keväällä 2012 osallistuimme kahteen opinnäytetyöverstaaseen sekä kävimme kuuntelemassa muiden opinnäytetyöseminaareja. Viimeisten kyselylomakkeiden saapuessa maaliskuussa alkoi tulosten analysointi Excel-ohjelman avulla. Lisäsimme myös vielä teoriaa työhömmme melko paljon ja muutimme vielä muutamia kohtia työsämme.

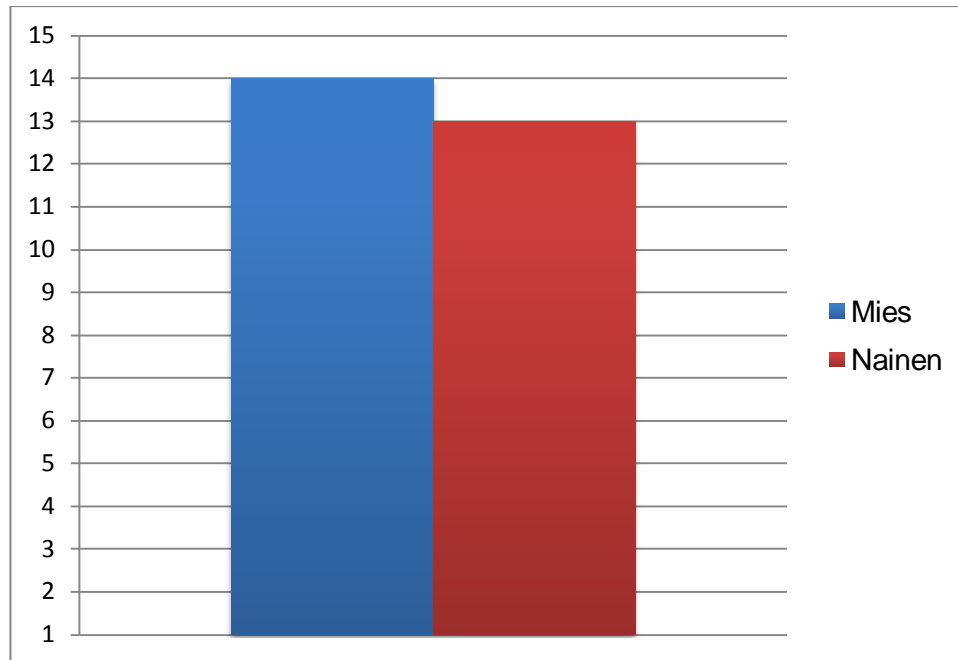
7. TUTKIMUSTULOKSET

Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille lapsille teettämämme kyselylomake (liite 2) koostuu yhteensä seitsemästätoista kysymyksestä, joista viisitoista on monivalintakysymyksiä ja kaksi avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksissä vastaajille annettiin vaihtoehtoja, joista he valitsivat sopivimman tai sopivimmat vaihtoehdot. Kahdeksassa monivalintakysymyksessä vastaajilla oli mahdollisuus lisäksi täydentää vastausvalintaansa kysymykseen tehdyllä lisäkysymyksellä, johon sai avoimesti kirjoittaa vastauksen valittuaan ensin vaihtoehdon tai vaihtoehdot monivalintakysymyksestä. Avoimissa kysymyksissä vastaajat saivat kirjoittaa kysymykseen vastauksen kokonaan itse.

Kyselylomakkeen alussa olevilla kolmella kysymyksellä halusimme selvittää perusasiat: sukupuolen ja iän sekä sen, käykö vastaaja tällä hetkellä koulua vai onko hän työelämässä. Loput neljätoista kysymystä liittyivät kaikki eri tavoin lasten harrastustoimintaan. Näistä ensimmäiset yhdeksän liittyivät suoraan lasten harrastuksiin ja niiden merkitykseen. Viimeisissä viidessä kysymyksessä kysyttiin yhdistys- ja järjestötoiminnassa sekä seurakunnan toiminnassa mukana olemisesta.

7.1 Vastaajien sukupuoli ja vastaajien ikä

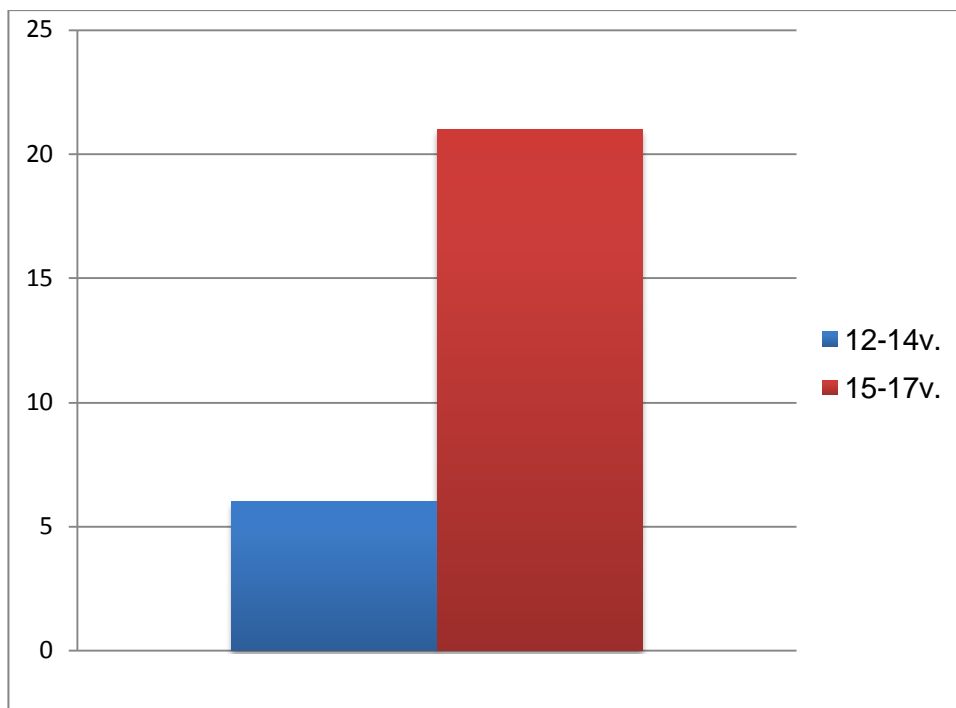
Ensimmäisessä monivalintakysymyksessä kysyttiin lasten sukupuolta. Kysymyksen avulla halusimme selvittää, kuinka monta tyttöä ja kuinka monta poikaa kyselyyn osallistui. Kyselyssä sukupuolta kysyttiin vaihtoehdoilla nainen tai mies. Päädyimme tähän siksi, että kyselyyn osallistuneista 12–17-vuotiaista lapsista ainakin osa kokee jo olevansa naisia tai miehiä, eikä niinkään tyttöjä tai poikia. Itse puhumme kuitenkin tutkimuksessamme lapsista, sillä lastensuojelulaki määrittelee, että kaikki alle kahdeksantoistavuotiaat ovat lapsia. Vastaajien sukupuolten jakaantumista kuvaa alla oleva kuvio 1.

KUVIO 1. Vastaajien sukupuoli

Kyselyyn vastasi yhteensä 27 Porin alueen lastenkoteihin sijoitettua lasta. Vastaajien sukupuolet jakaantuivat tasaisesti. Kaikista vastaajista neljätoista oli sukupuoleltaan miehiä ja kolmetoista naisia.

Kysely tehtiin 12–17-vuotiaille Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille lapsille. Kyselyssä olimme rajanneet vaihtoehdoiksi 12–14-vuotias sekä 15–17-vuotias. Rajaus tehtiin nuoruusiän kehityskaarten mukaan, jossa aikaisella nuoruudella tarkoitetaan lapsen ikävuosia 12–14 ja keskinuoruudella ikävuosia 15–17. (Elloinen 2008, 18.) Tällä tavalla pystyimme analyysissämme huomioimaan lapsen ikäkehityksen vaiheet suhteessa harrastustoimintaan. Vastaajien iän jakautumista kuvaa kuvio 2.

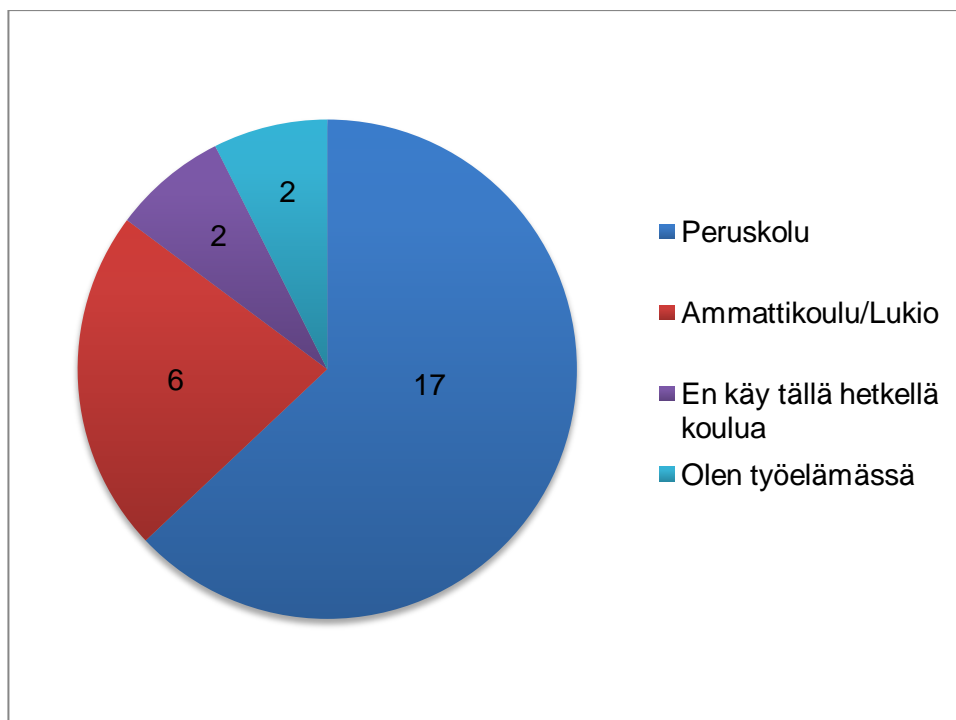

KUVIO 2. Vastaajien ikä

Vastaajien ikäjakaumassa oli suuri ero. Yhteensä 27 vastaajasta ainoastaan kuusi oli iältään 12–14-vuotiaita kun 15–17-vuotiaita vastaajia puolestaan oli 21. Tutkimustuloksia luettaessa kannatta ikäjakauman suuri vaihtelu ottaa huomioon.

7.2 Vastaajien elämäntilanne koulun ja työn suhteen

Kolmannessa monivalintakysymyksessä kysyttiin lapsen tämänhetkisestä koulusta. Vastausvaihtoehtoina olivat peruskoulu, ammattikoulu tai lukio, ammattistartti tai kymppiluokka, en käy tällä hetkellä koulua sekä olen työelämässä. Kukaan vastaajista ei vastannut käyvänsä ammattistarttia tai kymppiluokkaa, joten olemme jättäneet sen kuvioista pois. Kuvio 3 kuvaa vastaajien tämänhetkistä elämäntilannetta koulun ja työn suhteen.

KUVIO 3. Vastaajien elämäntilanne koulun ja työelämän suhteen

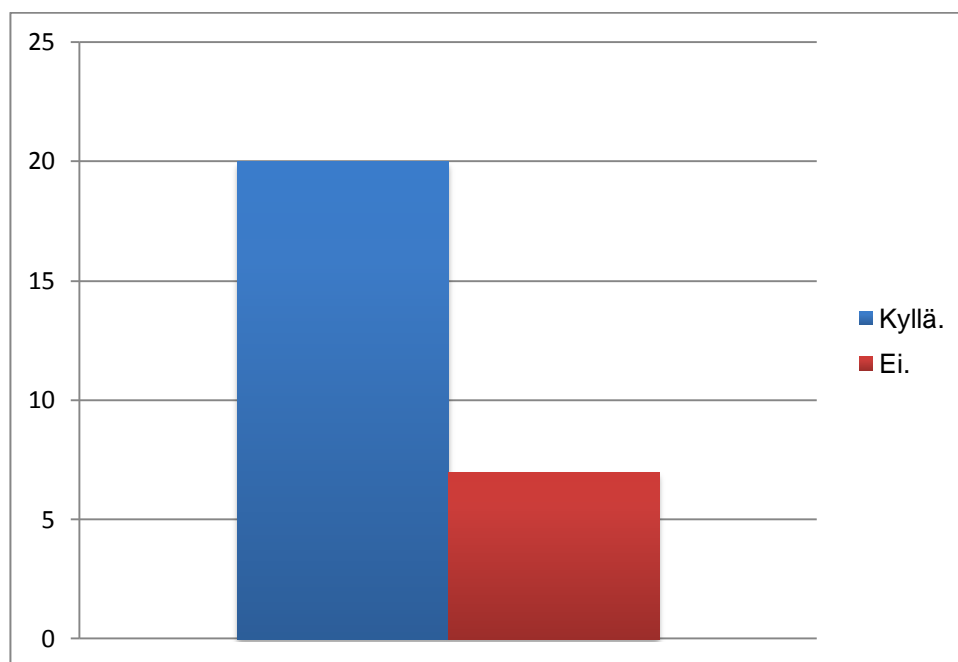
Vastaajista suurin osa, yhteensä 17 vastaajaa, käy tällä hetkellä peruskoulua. Toiseksi suurin ryhmä, kuusi vastaajaa, käy ammattikoulua tai lukiota. Kaksi lapsista vastasi olevansa tällä hetkellä työelämässä ja kaksi vastasi, ettei käy tällä hetkellä koulua.

7.3 Vastaajien harrastaminen ja harrastuksen kohteet

Kysyimme lapsilta, ovatko he viimeisen vuoden aikana harrastaneet jotain sekä harrastavatko he tällä hetkellä jotain ja jos harrastavat, niin mitä. Kysymykset toteutettiin monivalintakysymyksinä. Harrastuksen kohteita kysyttäessä oli lapsilla mahdollisuus valita vaihtoehtoista useampia, sillä monet lapsista harrastavat monia eri lajeja samaan aikaan.

Kysyimme ovatko Porin alueen lastenkoteihin sijoitetut lapset harrastaneet viimeisen vuoden aikana jotain. Jos kysymykseen vastasi kyllä, aukeni vastaajalle avoin tekstirivi, johon pystyi kirjoittamaan harrastuksen nimen. Jos kysymykseen vastasi kieltävästi, aukeni vastaajalle avoin tekstirivi, johon hän sai halu-

tessaan kirjoittaa syyn harrastuksen puuttumiselle. Kuvio 4 kuvaa kuluneen vuoden aikana harrastaneiden lasten määrää.

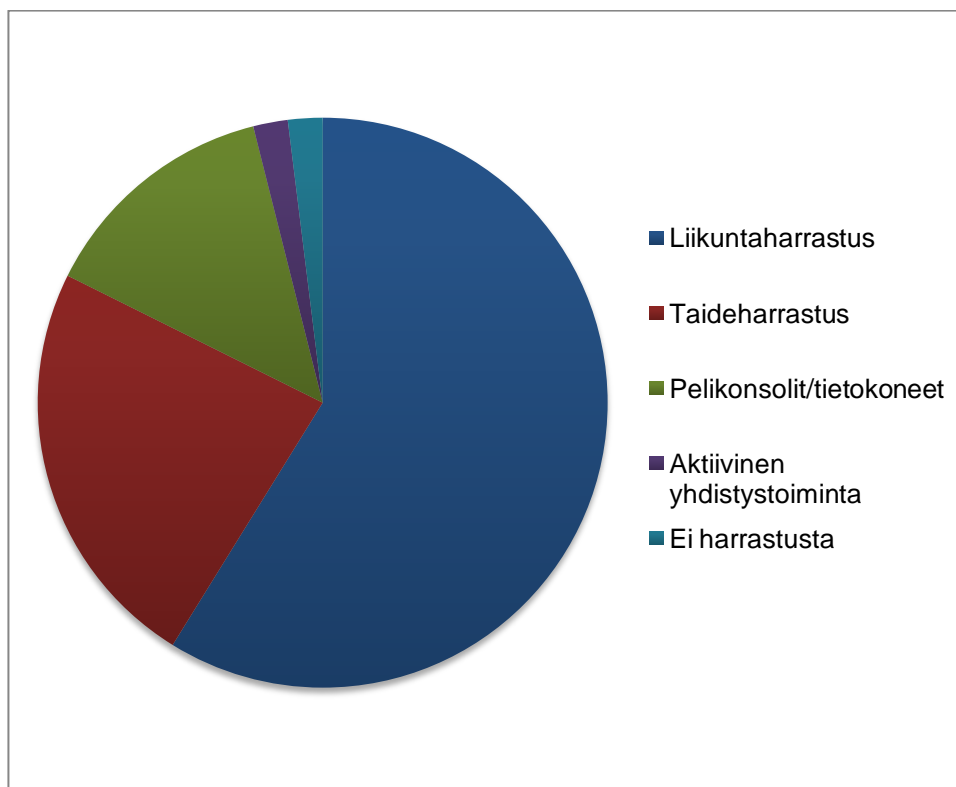
KUVIO 4. Vastaajien harrastaminen kuluneen vuoden aikana

Kaikista 27 vastaajasta 20 eli huomattavasti suurin osa oli harrastanut jotain kuluneen vuoden aikana. Vastaajista seitsemän puolestaan ilmoitti, ettei ole harrastanut mitään kuluneen vuoden aikana. Avoimeen jatkokysymykseen jossa kysyttiin harrastusta, vastasi 20:stä vastaajasta viisi. Vastaajat ilmoittivat harrastaneensa viimeisen vuoden aikana näyttelemistä, kerhoa, musiikkia, ringetteä sekä potkunyrkkeilyä. Avoimeen jatkokysymykseen harrastuksen puuttumisesta vastasi seitsemästä vastaajasta neljä. Heistä kaksi vastasi, ettei osaa sanoa syytä harrastuksen puuttumiselle, yksi vastasi koulun ja yksi yhdistystoiminnassa mukana olemisen vievän niin paljon aikaa, ettei harrastuksille jää enää tilaa.

Seuraavassa kohdassa kysymme, harrastavatko lapset tällä hetkellä jotain. Kysymys toteutettiin monivalintakysymyksenä johon sai valita useamman vaihtoehdon. Vaihtoehdot oli annettu valmiiksi, mutta lopussa oli myös kohta johon lapsi sai lisätä listasta puuttuvan harrastuksen. Yksi syy valmiiden vaihtoehtojen antamiseen oli se, että lapset ymmärtäisivät, mitkä kaikki luetaan harrastuksiksi.

Vastausvaihtoehtoja oli annettu liikuntalajeista pihapeleihin ja tietokoneharrastuksesta lukemiseen asti. Alla olevassa kuviossa (kuvio 5) on kuvattu Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten harrastusten kohteiden jakautumista. Lajeja oli niin paljon, että päädyimme jakamaan harrastukset viiteen eri kategoriaan: liikuntaharrastukseen, taideharrastukseen, pelikonsoli-/tietokoneharrastukseen, aktiiviseen yhdistystoimintaan sekä ei harrastusta-sarakkeeseen.

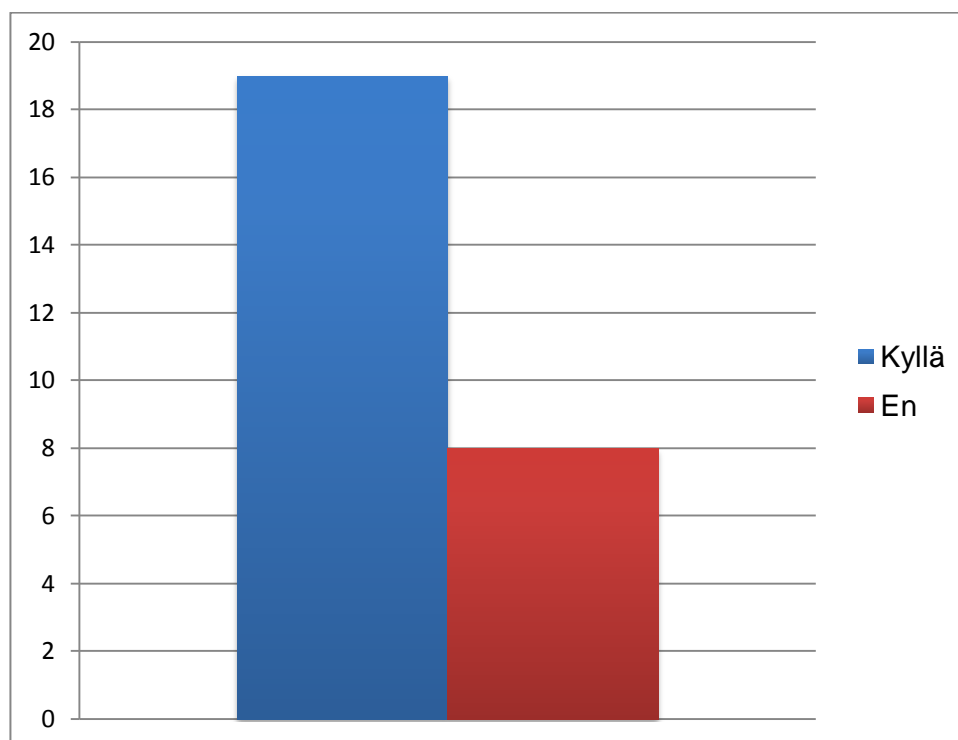

KUVIO 5. Vastaajien harrastusten kohteet

Vastaajista yli puolet vastasi harrastavansa jotain urheilulajia. Urheiluharrastuksista suosituimmat olivat ratsastus, salibandy sekä laskettelu. Toiseksi eniten lapset vastasivat harrastavansa taidelajeja, joista eniten suosiota sai musiikkiharrastus. Pelikonsoleita ja tietokoneita ilmoitti harrastavansa yhteensä seitsemän vastaajaa. Lisäksi yksi vastaaja ilmoitti harrastavansa aktiivisesti yhdistystoimintaa. Kaikista vastaajista ainoastaan yksi ilmoitti, ettei harrasta tällä hetkellä mitään, joten yleisesti ottaen Porin alueen lastenkodeissa asuvat 12–17-vuotiaat nuoret ovat aktiivisia harrastajia jonkin lajin suhteen.

7.4 Uuden harrastuksen aloittaminen lastenkotisijoituksen aikana

Seuraavassa kohdassa lapsilta kysyttiin, ovatko he aloittaneet uuden harrastuksen lastenkodissa asuessaan. Kysymys toteutettiin monivalintakysymyksenä. Kuvio 6 kuvaa Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten uuden harrastuksen aloittamista lastenkotisijoituksen aikana.

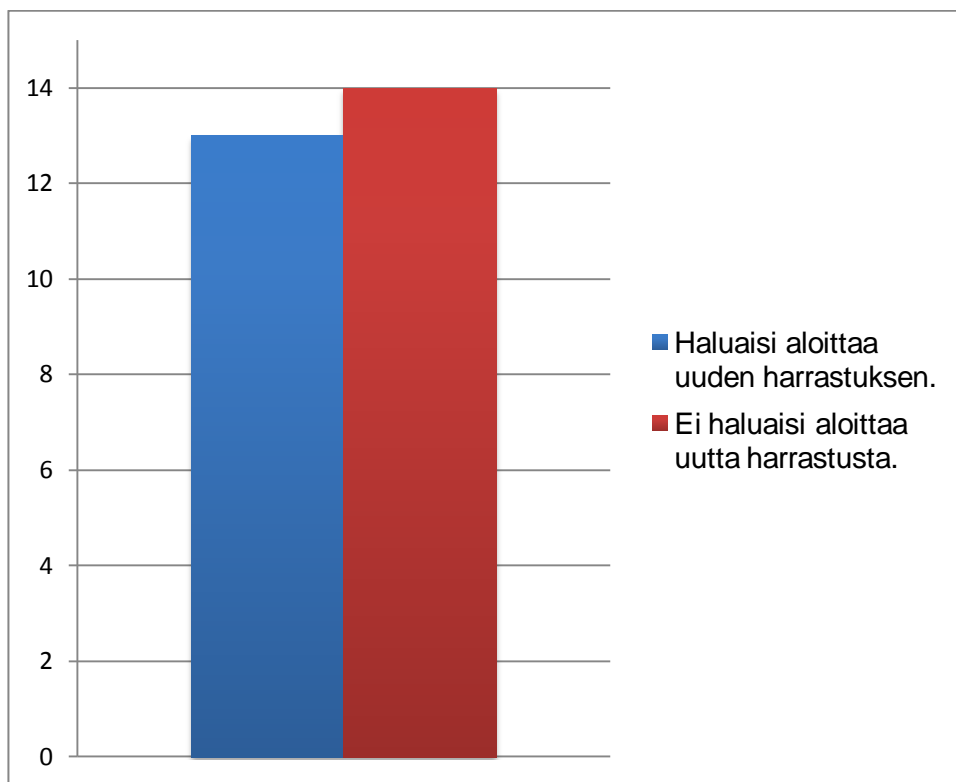

KUVIO 6. Uuden harrastuksen aloittaminen lastenkodissa asumisen aikana

Kaikista vastaajista suurin osa, 19 vastaajaa, ilmoitti aloittaneensa uuden harrastuksen lastenkodissa asumisen aikana. Kahdeksan vastaajista puolestaan ilmoitti, ettei ole aloittanut uutta harrastusta lastenkotisijoituksen aikana. Lastenkotien tavoitteena on tukea lasta harrastusten pariin sekä tukea lasta jatkaamaan jo olemassa olevaa harrastusta. Vastausmääristä käy ilmi, että Porin alueen lastenkodeissa tämä on toteutunut keskimäärin hyvin.

Kysyimme myös, olisiko Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuilla lapsilla kiinnostusta aloittaa uusi harrastus, jos siihen olisi mahdollisuus. Vastattaessa kysymykseen vaihtoehdon kyllä, aukeni vastaajalle avoin vastausrivi, johon sai kir-

joittaa harrastuksen nimen jonka haluaisi aloittaa, jos se olisi mahdollista. Kuvio 7 kuvaa lasten kiinnostusta uuden harrastuksen aloittamiseen.

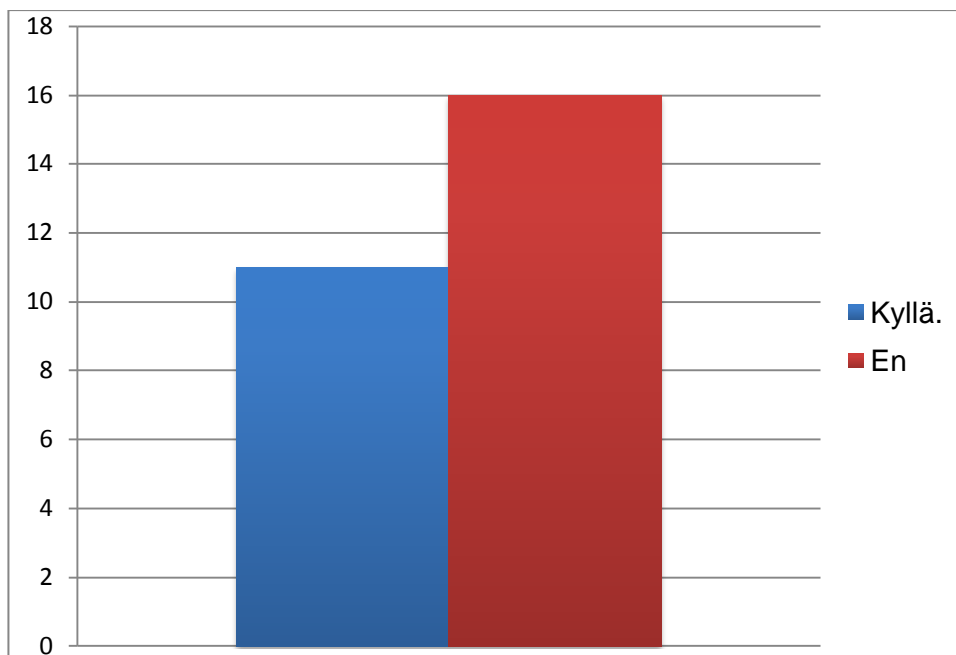

KUVIO 7. Kiinnostus uuden harrastuksen aloittamiseen

Vastaajista suurin piirtein puolet (14 vastaajaa) haluaisi aloittaa uuden harrastuksen ja noin puolet (13 vastaajaa) eivät haluaisi aloittaa uutta harrastusta. Myönteisen vastauksen antaneista avoimeen jatkokysymykseen vastasi 14:stä vastaajasta neljä. Vastaajat kertoivat haluavansa aloittaa harrastuksista uutena sählyn, kiipeilyn, nyrkkeilyn sekä piirtämisen.

7.5 Harrastuksen lopettaminen lastenkotisijoituksen aikana

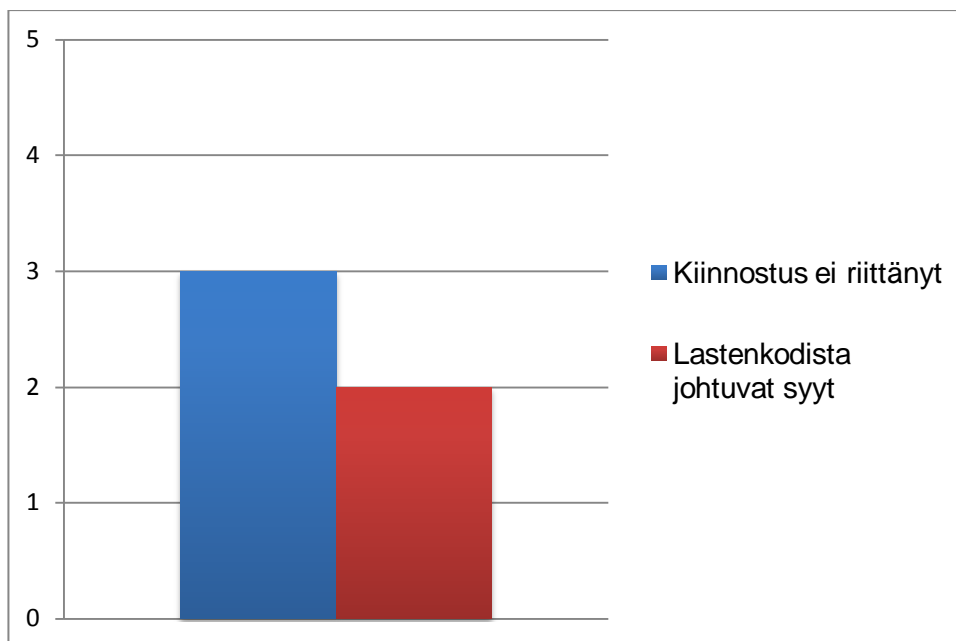
Seuraavaksi lapsilta kysyttiin, ovatko he lopettaneet jonkin harrastuksensa lastenkodissa asumisen aikana. Kysymys toteutettiin monivalintakysymyksenä, joista vastaaja valitsi vaihtoehdoksi joko kyllä tai en. Kuvio 8 kuvaa harrastusten lopettamista lastenkotisijoituksen aikana.

KUVIO 8. Harrastuksen lopettaminen lastenkodissa asumisen aikana

Kuviosta käy ilmi, että 27 vastaajasta 11 on lopettanut jonkin harrastuksistaan lastenkodissa asumisen aikana. Kuitenkin suurin osa vastaajista, 16 vastaajaa, ilmoitti, ettei ole lopettanut harrastustaan lastenkodissa asumisen aikana.

Vastaajan vastatessa kysymykseen kyllä, aukeni hänelle myös avoin vastausriivi, jossa kysyttiin mikä voisi olla syynä harrastuksen loppumiseen. 27 vastaajasta yhteensä 11 vastasi kysymykseen kyllä, ja heistä viisi vastasi tämän jälkeen myös avoimeen jatkokysymykseen. Vastaukset olivat melko samankaltaisia, minkä vuoksi ne on jaettu kahteen pääryhmään: kiinnostuksen loppumiseen sekä lastenkodista johtuviin syihin. Kuviosta 9 käy ilmi avoimen jatkokysymyksen vastausten jakaantuminen.

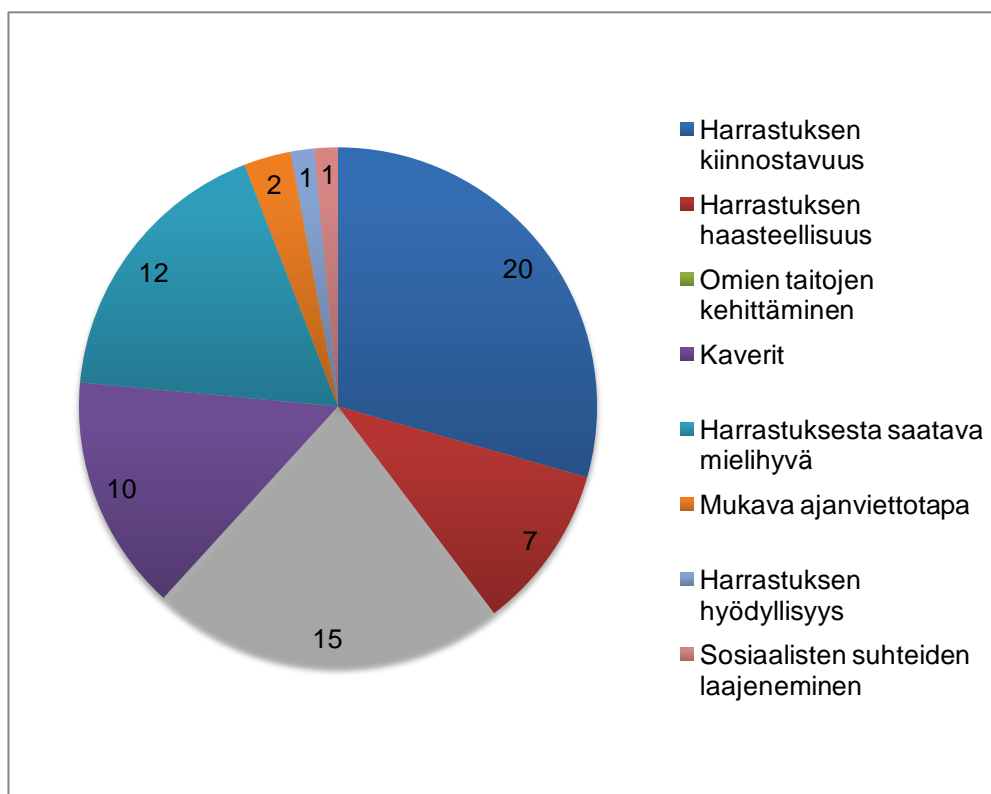

KUVIO 9. Harrastuksen loppumisen syy

Vastaajista kolme kertoi syynä harrastuksen lopettamiseen olevan kiinnostuksen puute. Kaksi viidestä vastaajasta kertoi harrastuksen loppuneen lastenkodista johtuvista syistä kuten kuljetuksen järjestämisestä tai taloudellisista asioista. Suurin osa vastaajista oli siis lopettanut harrastuksensa muista kuin lastenkodista johtuvista syistä.

7.6 Tärkeimmät asiat harrastamisessa

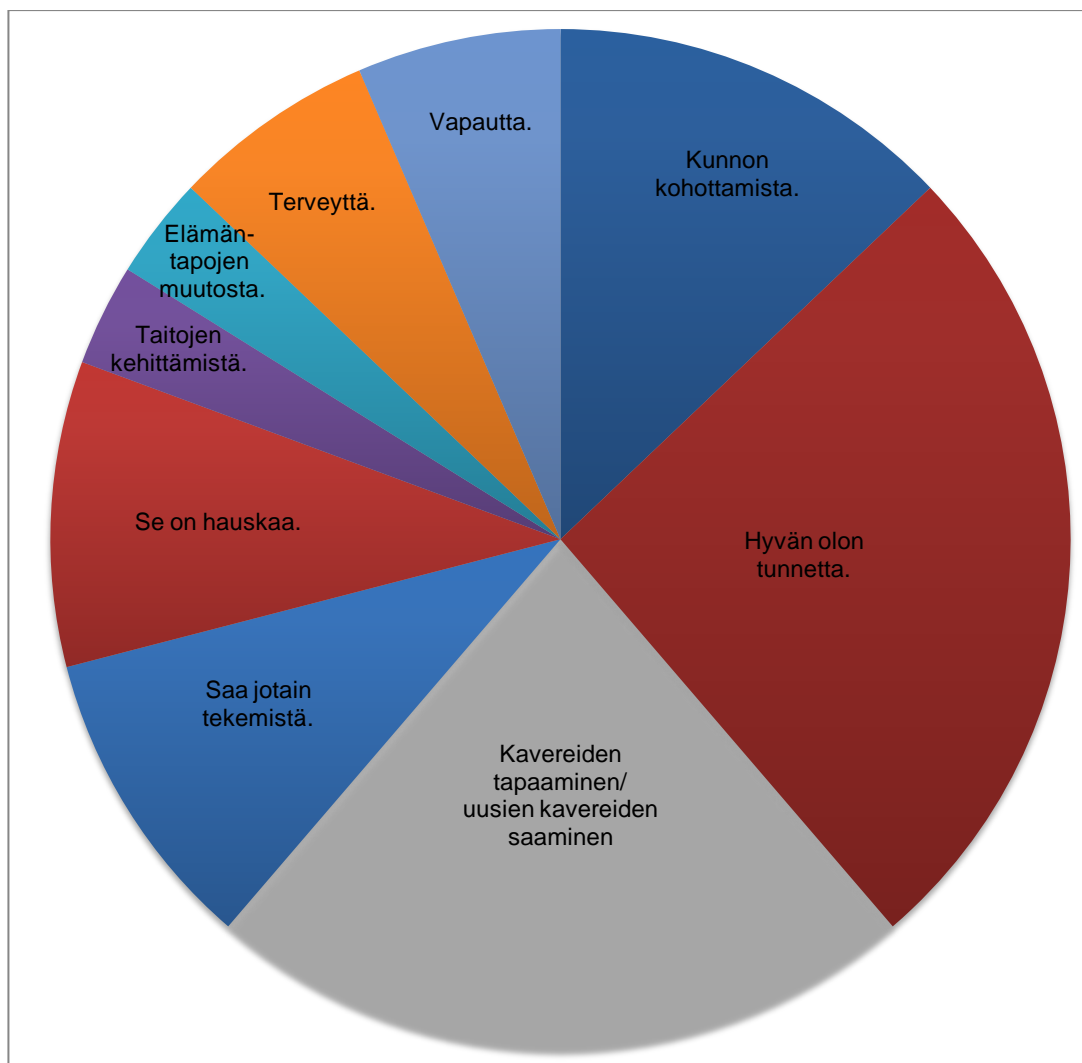
Seuraavat kysymykset käsittelivät sitä, miksi nuoret kokevat harrastamisen tärkeäksi itselleen. Ensimmäiseksi lapsilta kysyttiin, minkä asian he kokevat olevan harrastamisessa tärkeintä. Ensimmäisenä oli monivalintakysymys, jonka vaihtoehtojen tarkoituksena oli johdatella lapsia pohtimaan harrastuksen merkityksiä omassa elämässään. Monivalintakysymyksen vaihtoehtoina olivat harrastuksen kiinnostavuus, harrastuksen haasteellisuus, omien taitojen kehittäminen, kaverit ja harrastuksesta saatava mielihyvä. Viimeisenä kohtana oli vaihtoehtona ”jokin muu”, johon lapsi sai vastata avoimen kysymyksen muodossa. Kysymykseen sai valita useamman vaihtoehdon. Kuvio 10 kuvaa lasten tärkeimmiksi kokemia asioita harrastamisessa.

KUVIO 10. Tärkeimmiksi koetut asiat harrastamisessa

Huomattavasti tärkeimmäksi asiaksi koettiin harrastuksen kiinnostavuus, johon vastasi yhteensä 20 lasta 27 vastaajasta. Seuraavaksi tärkein asia oli omien taitojen kehittäminen (15 vastaajaa) ja kolmanneksi harrastuksesta saatava mielihyvä (12 vastaajaa). Näiden lisäksi reilu kolmannes (10 vastaajaa) koki kavereiden olevan tärkeä asia harrastamisessa ja seitsemän vastaajista koki harrastuksen haasteellisuuden tärkeäksi osaksi harrastamista. Muina harrastamisessa tärkeinä asioina ilmenivät harrastusten hyödyllisyys, mukava ajanviettotapa sekä sosiaalisten suhteiden laajeneminen.

Seuraavana oli avoin kysymys, jossa kysyttiin, mitä harrastaminen vastaajalle merkitsee. Vastausvaihtoehtoja ei siis annettu vaan vastauksen sai kirjoittaa itse. Tähän kohtaan vastaamista ei ollut määritelty pakolliseksi, mutta positiiviseksi yllätykseksi yhteensä 27 vastaajasta kohtaan vastasi 22 lasta. Yhteensä viisi lasta jätti siis vastaamatta tähän kohtaan. Kuvio 10 kuvaa harrastusten merkityksiä lapselle.

KUVIO 10. Harrastusten merkitykset

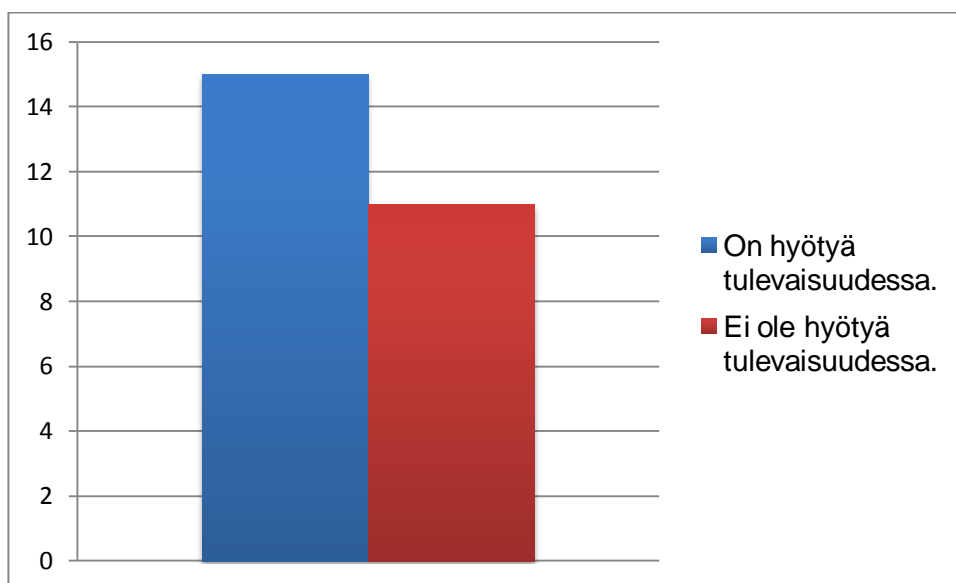
Vastauksista kävi ilmi yhteensä yhdeksän erilaista asiaa, jotka harrastamisessa koetaan merkityksellisiksi. Näitä asioita olivat kunnon kohottaminen, hyvän olon tunteen saaminen, jo olemassa olevien kavereiden tapaaminen ja uusien kavereiden saaminen, tekemisen saaminen, hauskuus, taitojen kehittäminen, elämäntapojen muuttaminen, terveys sekä vapaus. Monet lapsista olivat vastanneet näistä useamman vaihtoehdon. Kuten kuviosta 10 näkyy, eniten merkitystä koettiin olevan hyvän olon tunteen saamisella (8 vastaajaa). Tähän kohtaan oli tullut lapsilta myös pisimmät vastaukset. Moni Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuista lapsista koki, että harrastus auttaa saamaan ajatukset muualle, kun on paha mieli ja siitä seuraa hyvän olon tunne. Kuten teoriaosuudesta käy ilmi, harrastukset antavat tilaa lapsen omalle luovuudelle ja sen kautta lapsi voi myös

purkaa ahdistustaan sekä ilmaista itseään muillakin kuin sanallisin keinoin. (Soininen 2011, 9.)

Myös kavereiden tapaamisella tai uusien kavereiden saamisella koettiin olevan suuri merkitys harrastustoiminnassa (7 vastaajaa). Ihmissuhteille onkin ominaista, että ystäväpiiriä yhdistää jokin yhteinen tekijä, kuten esimerkiksi yhteinen harrastus. Hyvät ystävyysuhteet ovat yhteydessä moneen asiaan, kuten lapsen positiiviseen itsearvostukseen ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Ystävyysuhteiden avulla nuori saa hyväksyntää, jonka kautta hän tuntee itseensä arvokkaaksi. (Salmela 2006, 39.)

7.7 Harrastusten vaikutus tulevaisuuteen

Seuraavaksi kysyimme lapsilta kaksi kysymystä tulevaisuuteen liittyen. Lapsilta kysyttiin, kokevatko he harrastuksesta olevan heille hyötyä tulevaisuudessa sekä voisiko harrastuksesta mahdollisesti tulla heille ammatti tulevaisuudessa. Kuvio 11 kuvaa Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten harrastusten hyödyllisyyden kokemuksia tulevaisuuden kannalta. Kuviossa 12 puolestaan kuvataan, kuinka moni lapsista voisi kuvitella harrastuksen muotoutuvan hänelle jopa ammatiksi tulevaisuudessa.

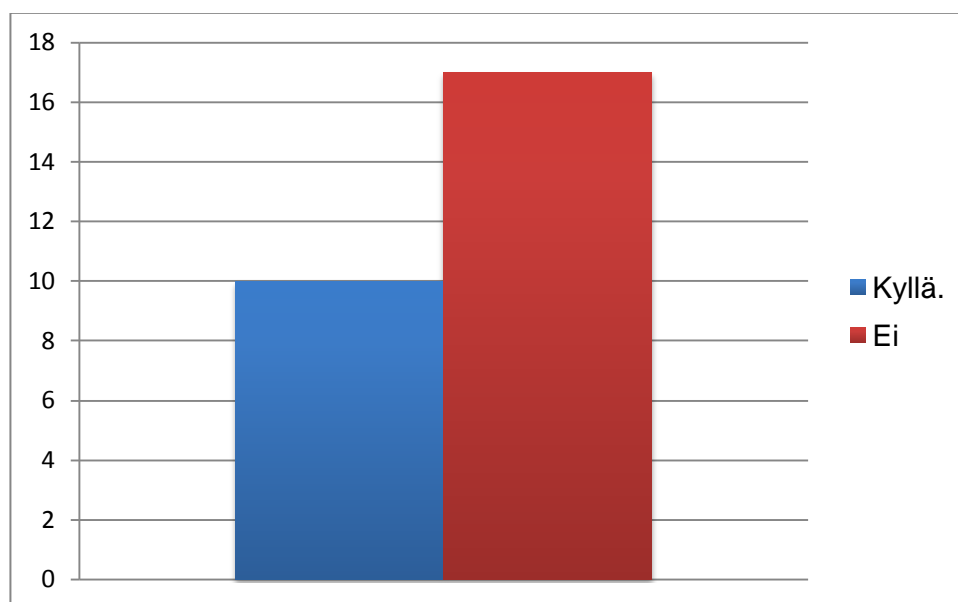
KUVIO 11. Harrastuksesta koettu hyöty tulevaisuuden kannalta

Vastaajista 15 koki harrastuksesta olevan hänelle hyötyä tulevaisuudessa ja vastaajista 11 ei kokenut harrastuksesta olevan hyötyä tulevaisuuden kannalta. Kysymystä ei ollut asetettu pakolliseksi mutta ainoastaan yksi 27:stä jätti vastaamatta kysymykseen.

Vastatessaan kysymykseen kyllä, aukeni vastaajalle avoin vastausrivi. Siihen vastaaja sai halutessaan kirjoittaa, minkälaista hyötyä hän kokee harrastuksesta olevan hänelle tulevaisuutta ajatellen. Viidestätoista myöntävästi kysymykseen vastanneesta yhteensä viisi kirjoitti avoimelle vastausriville. Harrastuksista koettiin olevan hyötyä tulevaisuudessa, koska:

- 1) siitä voi tulla ammatti
- 2) siitä kautta voi päästä paremmin kaikkialle
- 3) kunto säilyy
- 4) sosiaaliset taidot kehittyvät
- 5) erätaidot kehittyvät.

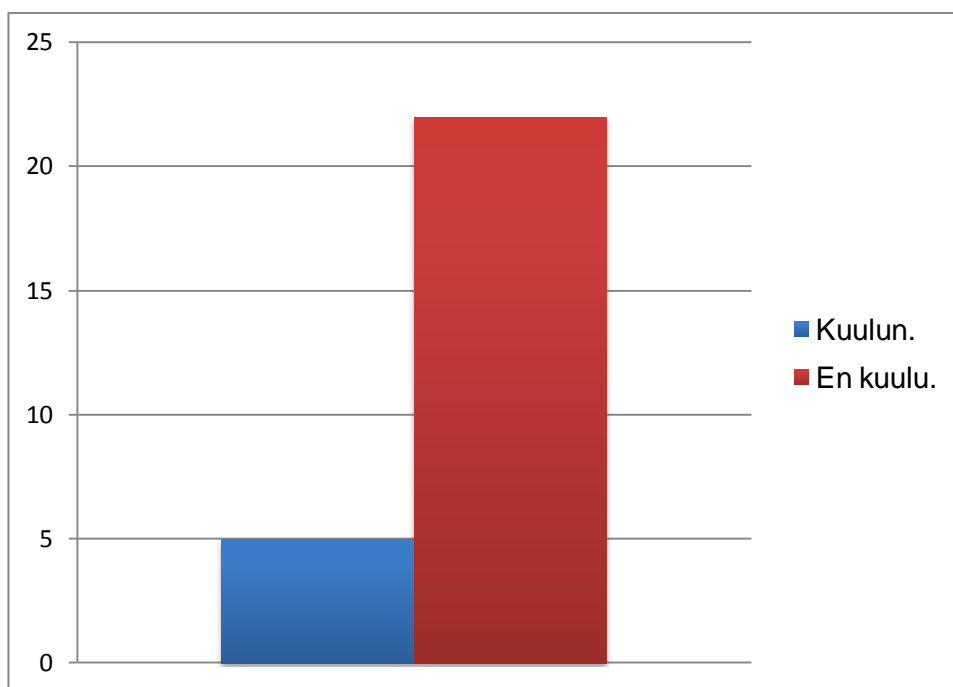

KUVIO 12. Harrastuksen muotoutuminen ammatiksi tulevaisuudessa

Kymmenen vastaajaa 27:stä koki, että harrastuksesta voisi tulla hänelle ammatti tulevaisuudessa. Suurin osa vastaajista, yhteensä 17 vastaajaa, ei nähnyt harrastuksen muotoutuvan ammatiksi tulevaisuudessa.

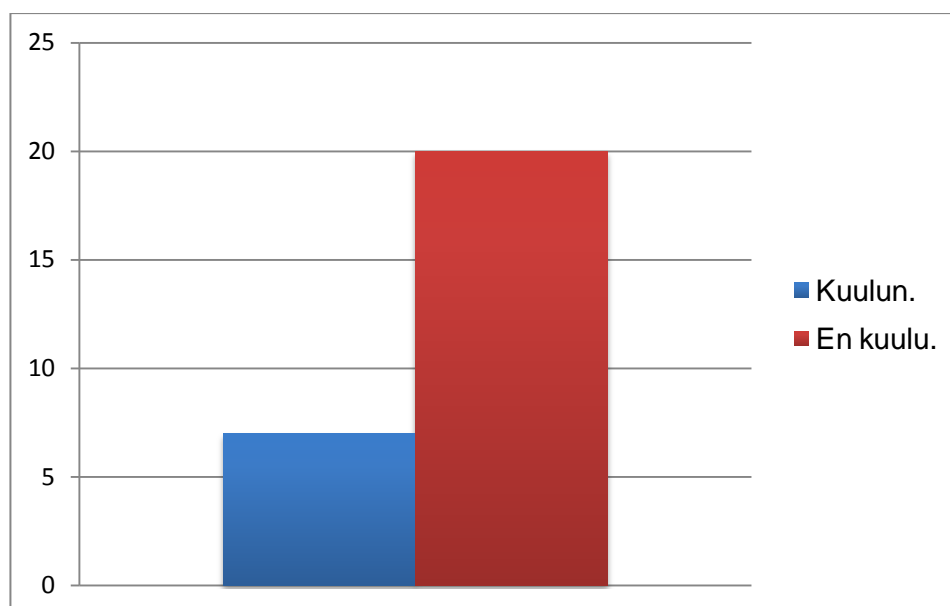
7.8 Urheiluseuraan, yhdistykseen tai järjestöön kuuluminen

Kysyimme lapsilta ensin, kuuluvatko he johonkin urheiluseuraan. Tämän jälkeen seuraavassa kysymyksessä kysyttiin, kuulutko johonkin muuhun järjestöön tai yhdistykseen. Kuvio 13 kuvaa Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten kuulumista urheiluseuroihin ja kuvio 14 puolestaan lasten kuulumista muihin järjestöihin tai yhdistyksiin.

KUVIO 13. Lasten kuuluminen urheiluseuraan

Vastaajista huomattavasti suurin osa, 22 vastaajaa, ei kuulunut mihinkään urheiluseuraan. Vastaajista ainoastaan viisi ilmoitti kuuluvansa urheiluseuraan. Vastausmäärä on mielestämme pieni, sillä niin moni lapsista vastasi harrastavansa jotain urheilulajia. Mahdollisena syynä voi olla se, ettei lapsi itse välttämättä osaa ajatella kuuluvansa johonkin urheiluseuraan vaikka kuuluisikin. On kuitenkin myös hyvin mahdollista, että lapset harrastavat ilmoittamiaan urheilulajeja esimerkiksi ystäviensä kanssa vapaa-ajalla, lastenkodissa toisten lasten ja ohjaajien kanssa tai seurakunnan toiminnan kautta, eivätkä näin ollen kuulu urheiluseuraan, vaikka urheilua aktiivisesti harrastaisivatkin.

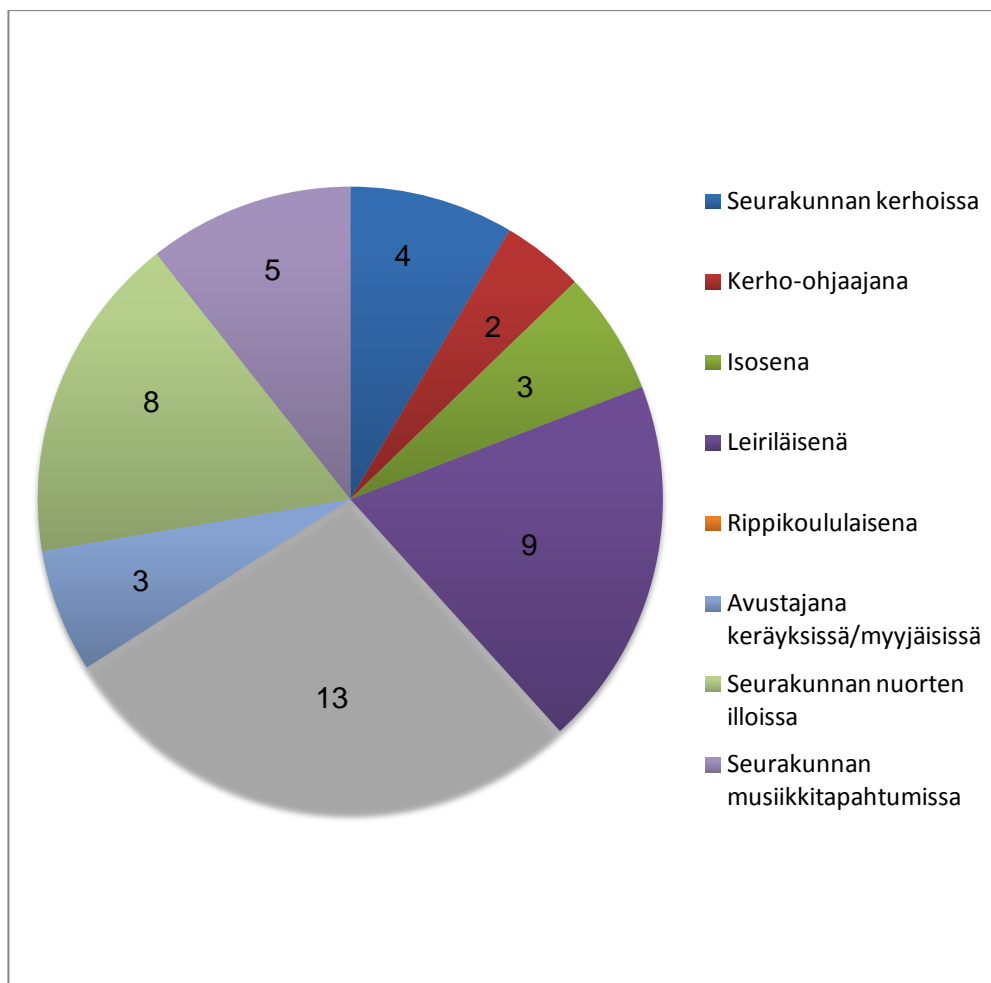
KUVIO 14. Lasten kuuluminen järjestöihin tai yhdistyksiin

Myös järjestöihin tai yhdistyksiin kuuluminen oli vähäistä. Ainoastaan seitsemän 27 vastaajasta ilmoitti kuuluvansa johonkin järjestöön tai yhdistykseen. Suurin osa, yhteensä 20 vastaajaa, ei kuulunut mihinkään järjestöön tai yhdistykseen.

7.9 Seurakunnan toiminnassa mukana oleminen

Viimeiset kolme kysymystä käsittelivät seurakunnan järjestämää toimintaa. Ensimmäinen kysymys koski seurakunnan toiminnassa mukana olemista, toisessa kysyttiin, miten seurakunnan toimintaan on päädytty mukaan, ja viimeisessä kohdassa, kokevatko lapset seurakunnan järjestämän toiminnan hyväksi.

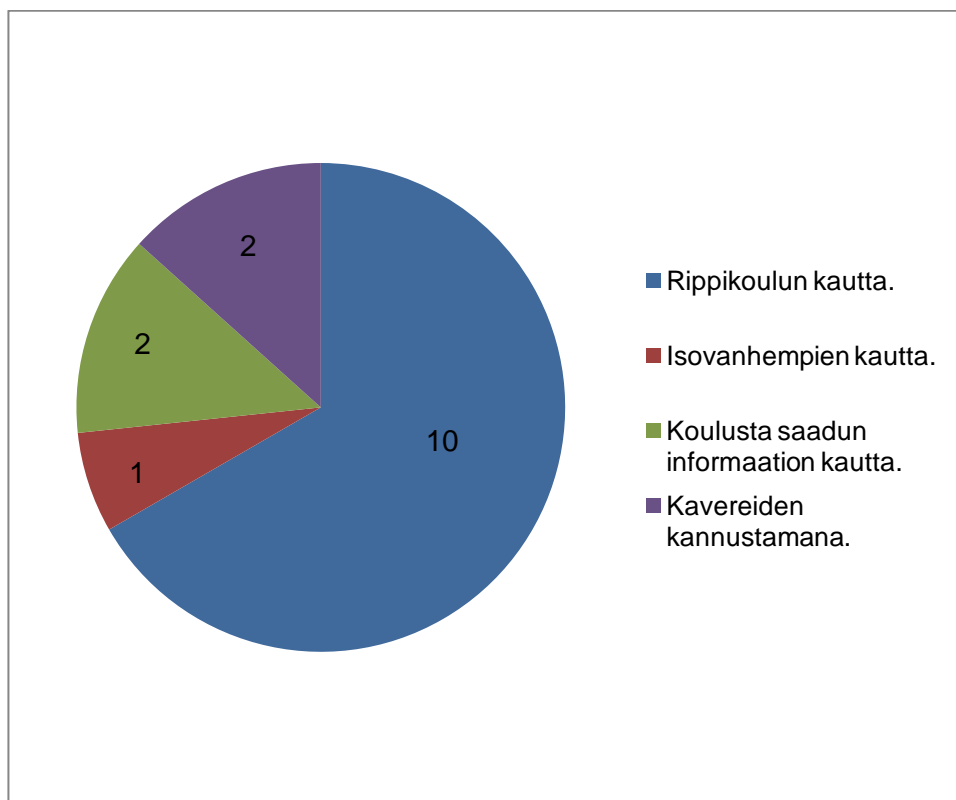
Kysyttäessä seurakunnan toiminnassa mukana olemisesta, oli lapsille annettu vaihtoehtoja vastauksiksi monivalintakysymyksen muodossa. Loppuun oli myös mahdollisuus kirjoittaa oma vaihtoehto. Vastaukseksi sai valita useamman vaihtoehdon. Kuvio 15 kuvaa Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten mukana olemista seurakunnan järjestämässä toiminnassa.

KUVIO 15. Seurakunnan toiminnassa mukana oleminen

Seurakunnan toiminnassa oltiin oltu mukana paljon. Lähes puolet (13 vastaajaa) ilmoitti olleensa seurakunnan toiminnassa mukana rippikoululaisena. Tämä oli ennustettavissa sillä vastaajista 21 oli iältään 15–17-vuotiaita, eli juuri rippikouluikäisiä. Kolmasosa vastaajista ilmoitti olleensa seurakunnan toiminnassa mukana leiriläisenä ja lähes kolmasosa vastaajista oli osallistunut seurakunnan järjestämiin nuorteniltoihin. Lisäksi mukana seurakunnan toiminnassa oltiin oltu erilaisissa kerhoissa, avustajana keräyksissä tai myyjäisissä, isosena sekä kerho-ohjaajana.

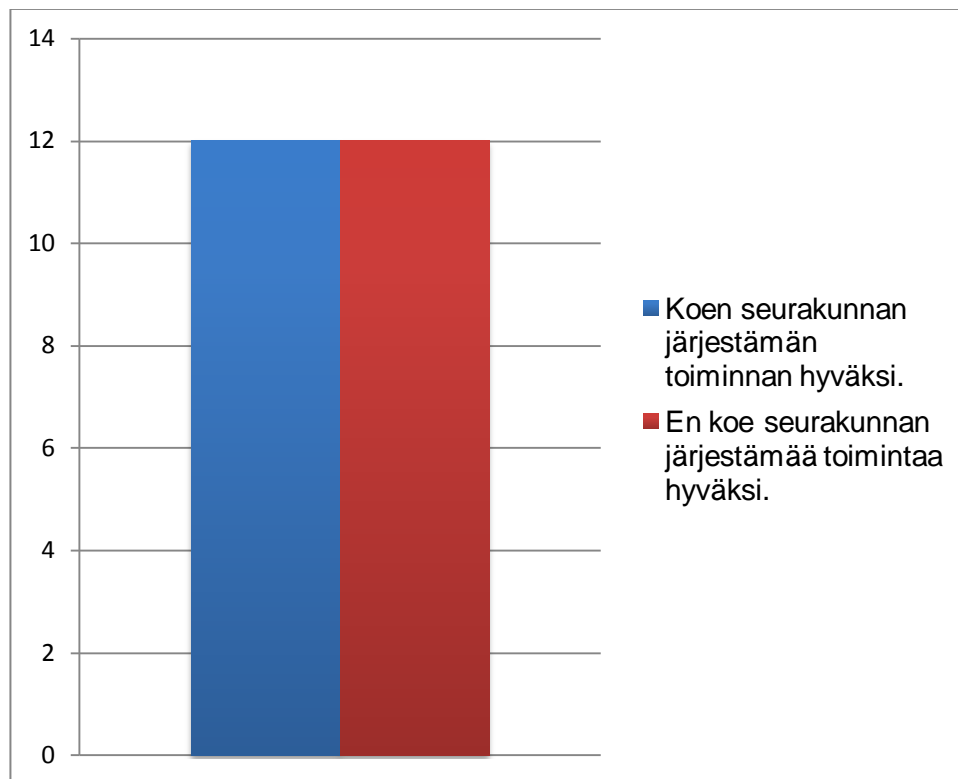
Kysyttäessä lapsilta, miten he päätyivät mukaan seurakunnan toimintaan, vastaukset jakaantuivat seuraavasti:

KUVIO 16. Lasten päätyminen mukaan seurakunnan toimintaan

Huomattavasti suurin osa vastaajista oli päätenyt seurakunnan toimintaan mukaan rippikoulun kautta. Lisäksi seurakunnan toimintaan oli lähdetty mukaan myös koulusta saadun informaation kautta, kavereiden sekä isovanhempien kannustamana. Kysymykseen jätti vastaamatta 12 nuorta.

Viimeiseksi nuorilta kysyttiin kokevatko he seurakunnan toiminnan hyväksi. Vastauksia on kuvattu kuviossa 17.

KUVIO 17. Seurakunnan toiminnan kokeminen hyväksi/huonoksi

Kysymykseen vastasi 27 lapsesta yhteensä 24, eli lähes kaikki. Vastaukset jakautuivat tasaisesti niin, että puolet Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuista lapsista koki seurakunnan järjestämän toiminnan hyväksi ja puolet ei. Lopussa oli avoin tekstirivi johon sai kirjoittaa miksi kokee seurakunnan toiminnan olevan hyvä asia. Avoimeen vastaukseen oli 12 vastaajasta vastannut yhteensä viisi. Hyvinä asioina seurakunnan toiminnasta nousi esiin moninaisen avun saaminen, uusien ystävien saaminen, seurakunnan tapahtumien monipuolisuus sekä hyvä ilmapiiri.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimustulosten pohjalta voimme todeta Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuilla lapsilla olevan paljon erilaisia harrastuksia. Vastauksista käy ilmi, että huomattavasti eniten harrastetaan liikuntaa. Tutkimustulosten pohjalta toiseksi eniten harrastetaan erilaisia taidelajeja, joista huomattavasti suosituin on musiikki.

Tutkimustuloksista selviää harrastuksilla olevan monia merkityksiä sijoitetun lapsen elämässä. Kaikkein merkityksellisemmiksi asioiksi harrastamisessa koettiin hyvän olon tunteen saaminen sekä kavereiden ylläpitäminen ja niiden luominen. Huomattavan merkittäviksi asioiksi koettiin lisäksi harrastuksen kiinnostavuus, omien taitojen kehittäminen, kunnon ylläpitäminen ja vapauden tunteen saavuttaminen.

Vastauksissa tuli avoimen tekstirivin ansiosta paljon esiin asioita harrastusten tuomasta hyvän olon tunteesta sekä kavereiden tapaamisesta. Nämä vastaukset myös linkittyivät paljolti toisiinsa. Monet lapset kertoivat harrastavansa siksi, että saa hetkeksi ajatukset muualle pahoista asioista ja pääsee juttelemaan kavereiden kanssa muista asioista. Harrastusten koettiin myös parantavan mielialaa, sillä harrastusten jälkeen mieli koettiin virkeämmäksi. Moni vastaajista kertoi harrastuksista saadun hyvän olon auttavan jaksamaan paremmin vaikeitakin asioita.

Osa vastaajista koki harrastamisen merkitsevän vapautta. Harrastusten koettiin olevan hyvä keino irrottautua lastenkodin ja koulun arjesta ja rutiineista. Lastenkodeissa on aina olemassa tietyt säännöt ja toimintatavat, joiden mukaan eletään, mutta lapset kokivat, että harrastuksissa luovuuden saa päästää valloilleen ja toteuttaa itseään mielekkäällä tavalla. Harrastusten koettiin olevan tärkeä keino myös omien tunteiden käsittelemiseen ja oman ajan saamiseen.

Suurin osa lapsista koki harrastuksista olevan hyötyä myös tulevaisuudessa, ja yli kolmasosa vastaajista oli sitä mieltä, että harrastuksesta voisi muotoutua tulevaisuudessa myös ammatti itselle. Harrastuksista koettiin olevan hyötyä tulevaisuudessa muun muassa kunnon säilymisen ja sosiaalisten taitojen kehittymisen kannalta sekä tulevaisuuden ammatin kannalta.

Tutkimustuloksista kävi ilmi, että vain harva vastaajista kuului urheiluseuraan tai johonkin muuhun järjestöön tai yhdistykseen. Seurakunnan järjestämässä toiminnassa sen sijaan mukana olivat olleet lähes kaikki vastaajat, tosin suurin osa rippikoulun muodossa. Tutkimustuloksista käy kuitenkin ilmi, että noin neljäsosa rippikoulun käyneistä lapsista oli jatkanut seurakunnan toiminnassa myös isosena. Tämä kertoo mielestämme siitä, että ainakin osalla vastaajista kiinnostus seurakunnan järjestämään toimintaan on jatkunut myös oman rippikoulun jälkeen. Rippikoulun lisäksi eniten seurakunnan järjestämässä toiminnassa on oltu mukana leireillä, nuortenilloissa sekä musiikkitapahtumissa. Seurakunnan järjestämän toiminnan voidaan siis katsoa tutkimustulosten valossa olevan merkittävä osa 12–17-vuotiaiden Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten harrastustoimintaa.

9 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten harrastusten merkitystä. Olemme itse jo pitkään toimineet Porin alueen lastenkoteissa ohjaajina ja tiedämme näin ollen monen ohjaajan näkökulman harrastusten merkityksestä lapsille. Ohjaajien mielipiteet voivat kuitenkin erota paljonkin siitä, mitkä asiat lapset itse kokevat merkityksellisiksi harrastuksissa. Halusimmekin saada nimenomaan lasten oman näkökulman asiaan, jonka vuoksi teetätimme kyselyn lapsilla ohjaajien sijaan.

Tutkimuksen tulokset vastasivat monilta osin ajatuksiamme siitä, mitkä asiat ovat lapsille tärkeitä harrastamisessa. Ajattelimme itsekkin harrastusten merkittävien sijoitetuille nuorille kavereiden tapaamista, sosiaalisen pääoman kartuttamista sekä arkirutiineista irrottautumista. Olimme todella iloisia siitä, miten hyvin ja tarkasti lapset olivat osanneet kuvailla harrastusten merkityksiä. Pelkäsimme aluksi ettei kukaan lapsista kirjoita laittamiimme avoimiin kysymyksiin mitään tai vastaukset ovat en tiedä -muotoa. Olimme positiivisesti yllättyneitä saatuamme paljon erilaisia, selkeitä ja kuvailevia vastauksia kysymyksiin.

Tuloksista nousi esiin myös muita yllättäviä vastauksia. Pelkäsimme aluksi, ettei kukaan esimerkiksi olisi osallistunut seurakunnan toimintaan muuta kuin rippikoulun kautta. Positiivisena yllätyksenä tuloksista kävi kuitenkin ilmi, että seurakunnan toiminnassa mukana olivat olleet melkein kaikki vastanneista lapsista eikä toimintaan mukaan lähtemisen syy todellakaan ollut ainoastaan rippikoulu. Toinen hämmästyttävä asia oli se, miten vähän lapset kuuluivat urheiluseuroihin, järjestöihin ja yhdistyksiin.

Päädyimme tekemään työn kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä, jotta saisimme kattavan kuvan harrastusten merkityksestä Porin alueen lastenkoteihin sijoitetuille lapsille. Kaikille samanlainen kyselylomake lähetettiin sähköisessä muodossa lastenkoteihin, emmekä näin ollen päässeet vaikuttamaan lasten vastauksiin olemuksellamme tai läsnäolollamme.

Opinnäytetyö kokonaisuudessaan oli aikaa vievä ja vaativa prosessi mutta antoi kuitenkin tärkeää tietoa harrastusten merkityksestä niin meille itselle kuin varmasti monelle muullekin lastenkodissa työskentelevälle. Tutkimus avaa lastenkodissa työskentelevälle lapsen ajatuksia harrastusten tärkeydestä ja tutkimuksen avulla ohjaajat myös varmasti ymmärtävät lasta paremmin.

9.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksissa tulisi aina arvioida ja huomioida tutkimuksen luotettavuus. Kaikissa tutkimuksissa pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta tästä huolimatta tulosten reliabiliteetti eli luotettavuus sekä valideetti eli pätevyys vaihtelevat. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Olemme tehneet tutkimuksessa käytetyn kyselylomakkeen käyttämällä Webropol-ohjelmaa. Kyselylomakkeiden vastaukset siirtyivät suoraan Webropol-raporttiin, josta ne sai suoraan siirrettyä Microsoftin Excel-taulukko-ohjelmaan. Koska emme joutuneet syöttämään vastausten lukuja ohjelmaan itse, välttyimme virheiden tekemiseltä.

Kyselylomakkeella kerätty aineisto on yleensä luotettavampaa kuin haastattelulla kerätty aineisto. Kyselylomakkeella suoritettussa tutkimuksessa tutkija ei vaikuta olemuksellaan ja läsnäolollaan vastauksiin kuten haastattelussa, ja aineiston keruu on siksi luotettavampi. Luotettavuutta lisäävä tekijä on myös se, että vastaukset esitetään kaikille täysin samassa muodossa, jolloin vastauksen antoon eivät pääse vaikuttamaan esimerkiksi tutkijan äänenpainot tai tauot sanojen välillä. (Aaltola & Valli 2001, 101.)

Tästä huolimatta tutkimuksemme reliabiliteettiin on voinut kuitenkin vaikuttaa se, kuinka tarkasti ja rehellisesti vastaajat ovat kyselylomakkeen kysymyksiin vastanneet. Saimme kuitenkin lähes puolet kyselylomakkeista takaisin, joten voimme olettaa, että vastaukset ovat melko luotettavia ja yleistettävissä Porin alueen lastenkoteihin.

Validius on toinen tutkimuksen arviointiin liittyvistä käsitteistä ja se mittaa tulosten pätevyyttä eli mitattavana ollutta asiaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Vastaajat ovat saattaneet ymmärtää kyselylomakkeen kysymykset eri tavoin kuin tutkija on tarkoittanut. Tämä saattaa johtua esimerkiksi siitä, että tutkija on laatinut kysymykset ammattikielellä tai muuten vaikeasti ymmärrettävällä kielellä. Tämä johtaa tulosten vääristymiseen. Yritimmekin tämän vuoksi luoda kyselylomakkeen kysymyksistä selkeitä ja ymmärrettäviä. Vastaajien nuori ikä tuli myös huomioida kysymyksiä laadittaessa.

Lähetettäessämme sähköpostitse kyselylomakkeen, liitimme mukaan myös saatekirjeen (liite 1). Saatekirjeessä esittelimme itsemme ja työmme sekä kerroimme tutkimuksen koskevan nimenomaan lastenkoteihin sijoitettuja 12–17-vuotiaita lapsia. Tästä huolimatta yhdessä lastenkodissa oli ymmärretty kyselyn koskevan lastenkodin henkilökuntaa. Tämä kävi onneksi ilmi takaisin saamastamme sähköpostista, vastasimme siihen, eikä virhettä onneksemme päässyt tapahtumaan.

9.2 Jatkotutkimusaiheita

Tutkimuksessa selvisi, että erilaiset ystävyysuhteet ovat sijoitetuille lapsille hyvin merkityksellisiä. Hyödyllisenä jatkotutkimusaiheena voisikin olla esimerkiksi tutkimus Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten ystävyysuhteiden määrästä ja laadusta. Toisena vaihtoehtona voisi olla tutkimus Porin alueen lastenkoteihin sijoitettujen lasten sosiaalisista suhteista ja niiden luomisesta lastenkodin ulkopuolelle.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu. Virikkeitä aloittelevalla tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ahola, Saara 2010. 12–18 -vuotiaiden nuorten ohjatun liikuntaharrastuksen lopettaminen. Haaga-helia-ammattikorkeakoulu. Vierumäen yksikkö. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Ellonen, Noora 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten masentuneisuuteen ja rikekäyttäytymiseen. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto.
- Ellonen, Noora & Korkiamäki, Riitta 2006. Sosiaalinen pääoma lasten ja nuorten hyvinvoinnin resurssina? Analyysi sosiaalinen pääoma –käsitteen käytöstä kansainvälisessä lapsuus- ja nuorisotutkimuksessa. Teoksessa Forsberg, Hannele; Ritala-Koskinen, Aino & Törrönen, Maritta (toim.) Lapset ja sosiaalityö – kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleen arviointia. Jyväskylä: PS-kustannus, 221-247.
- Harter, S. 1990b. Self and identity development. Teoksessa S. S. Feldman & G. R. Elliot (toim.) At the threshold. The developing adolescent. Cambridge: Harvard University Press, 352-387.
- Hemmilä, Mari & Lötjönen, Heidi 2011. Lasten ystävyysuhteet sijaishuollossa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Pohjoinen. Oulun yksikkö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hiltunen, Kati & Mälkönen, Tiia 2007. Se on vähä kakspiippunen juttu-ei mitään niin huonoo, ettei jotain hyvääki-. Entisten lastenkotilasten näkemyksiä ja kokemuksia lastenkodin kasvuympäristöstä. Lahden ammattikorkea-

koulu. Sosiaali- ja terveysalan laitos. Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö. Opinnäytetyö.

Hujala, Anne (toim.); Puonti, Annamajja & Saarnio, Tuula 2004. Lastensuojelu tänään. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hyyppä, Markku T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Kananen, Jorma 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 118.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu 22.3.2012. Luettavissa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Laurila, Anna 2002. ”Huominen voi olla parempi mitä eilinen”. Tutkimus sijaiskotipojista. Forssa: Sote-Psykologiapalvelu.

Lehtinen, Ismo & Lehtinen, Tiina 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita.

Pihlaja, Anja & Vainio, Riitta 2009. Lapsen kohtaaminen arjessa. Kokemuksia ja vuorovaikutusta. Tampereen ammatillinen opettajakorkeakoulu. Opettajakoulutuksen kehittämishanke.

Pulkkinen, Lea 2002. Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Riikonen, Susanna 2012. Sijaishuollosta omaan elämään. Kokemuksia laitossi-
joituksesta ja itsenäisestä elämästä sijoituksen jälkeen. Diakonia-
ammattikorkeakoulu. Diak Itä. Pieksämäen yksikkö. Sosiaalialan koulu-
tusohjelma. Opinnäytetyö.

Roos, JP 2004. (Toim.) Huostaanottokirja, 2.painos. Turku: Design Nurmisaari
Turku.

Ruuskanen, Petri 2001. Sosiaalinen pääoma – käsitteet, suuntaukset ja meka-
nismit. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Salmela, Jaana 2006. Koetun sosiaalisen tuen, pätevyyden, itsearvostuksen ja liikunnan yhteyksiä nuoruusiän kasvuvuosina. Jyväskylän yliopisto. Chydenius-Instituutin tutkimuksia 1/2006. Kokkola: Kokkolan yliopistokeskus.

Soininen, Sanni 2011. Luovuutta! Taide- ja kulttuurikasvatuksen menetelmäoppaan tuottaminen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Suomen evankelisluterilainen kirkko. i.a. Viitattu 27.3.2012.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/D2364DC1B98F0796C22570680047D803?OpenDocument&lang=FI>

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/AD30F41AE5AB0705C225706800481BAD?OpenDocument&lang=FI>

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/0B3110D53A66C2B8C2257028002BB0D5?OpenDocument&lang=FI>

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/BDA6B1A5DD3D6CCCC2257028002B40E8?OpenDocument&lang=FI>

Tuomola, Topi 2010. Musiikkia mielelle. Musiikin tekemisen vaikutus tekijälleen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

LIITTEET

Liite 1: Saatekirje

Hei!

Opiskelemme Porin Diakonia-ammattikorkeakoulussa sosionomeiksi ja teemme opinnäytetyötä aiheesta Harrastusten merkitys lastenkotiin sijoitetulle lapselle. Tutkimuksen kohteena ovat Porin alueen lastenkodeissa asuvat 12–17-vuotiaat nuoret. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeen avulla, johon toivoisimme mahdollisimman monen lapsen yksiköstänne vastaavan. Samalta tietokoneelta voi vastata kyselyyn useamman kerran ja samaa linkkiä käyttäen. Kysely on auki 20.2.2012 asti.

Vastaajien kesken arvomme viisi lahjakorttia Golden Rax Pizzabuffet- ravintolaan. Arvonta suoritetaan siten, että arvomme kaikkien vastanneiden lastenkotien kesken lahjakortit ja ilmoitamme mahdollisesta voitosta henkilökohtaisesti yksikköönne. Koska kyselylomakkeet tulevat meille nimettöminä eikä niistä voi vastaajaa tunnistaa, toivoisimme teidän arvonnän vuoksi ottavan kyselyyn osallistujien nimet ylös omassa yksikössänne. Näin voitte arpaonnen suosiessa arpoa lahjakortin saajan omassa yksikössänne kyselyyn vastanneiden lasten kesken. Arvonta suoritetaan 29.2.2012 mennessä.

Halutessanne lähetämme mielellämme myös tutkimustulokset omaan yksikköönne kun tutkimus valmistuu. Tässä tapauksessa laittakaa s-postia viestin lopusta löytyviin osoitteisiin.

Alla olevasta linkistä pääsee vastaamaan kyselyyn:

<http://www.webropolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SDID=Fin288852&SID=d178956c-eee9-4e12-a728-cedf87345153&dy=1675986944>

Kiitos paljon vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin

Anni Lahti

anni.lahti@student.diak.fi

p.050-5454472

Mikko Rouhiainen

mikko.rouhiainen@student.diak.fi

p.0400-727059

Liite 2: Kyselylomake

Harrastusten merkitys

Hei!

Teemme opinnäytetyötä varten tutkimusta aiheesta harrastusten merkitys lastenkotiin sijoitetulle lapselle. Kysely koskee 12–17-vuotiaita lapsia/nuoria jotka asuvat tällä hetkellä lastenkodissa Porin alueella. Jotta tulos olisi kattava, toivoisimme mahdollisimman monen osallistuvan kyselyyn. Kaikki kyselyn vastaukset pysyvät nimettöminä. Aikaa kyselyyn vastaamiseen kuluu vain muutama minuutti ja vastaajien kesken arvotaan viisi lahjakorttia Golden Rax Pizzabuffet-ravintolaan! Kiitos jo etukäteen vastauksistasi!

Ystävällisin terveisin

Anni Lahti & Mikko Rouhiainen

1. Sukupuoli? *

Mies

Nainen

2. Ikä? *

12-14v.

15-17v.

3. Mitä koulua käyt tällä hetkellä? *

Peruskoulu

Ammattikoulu/Lukio

Ammattistartti/ kymppiluokka

En käy tällä hetkellä koulua

Olen työelämässä

4. Harrastatko jotain?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

Salibandy/sähly

Koripallo

Lentopallo

Tanssi

Futsal

Lukeminen

Telinevoimistelu

Tennis

Pingis

Squash

Sulkapallo

Keilaus

Skeittaus

BMX

Kuntosali/painonnosto

Biljardi

Seinäkiipeily

Itsepuolustuslajit

Hiihto

Laskettelu

Luistelu

Taitoluistelu

Mäkihyppy

Ringette

Jääkiekko

Ohjattu ryhmäliikunta(esim. aerobic)

Jalkapallo

Pesäpallo

Amerikkalainen jalkapallo

Beach volley

Kesäpelit(esim. mölkky)

Uinti

Ratsastus
Frisbeegolf
Minigolf/golf
Lenkkeily
Yleisurheilu
Rullaluistelu
Pyöräily
Footbag
Parkour
Suunnistus
Melonta
Purjehdus
Surffaus
Jääpallo
Kaukalopallo
Diabolo
Graffitit
Jonglööraus
Kuvataide
Musiikki
Tietokoneet/Pelikonsolit
En harrasta tällä hetkellä mitään
Muu, mikä?

5. Oletko aloittanut uuden harrastuksen asuessasi lastenkodissa?

Kyllä

En

6. Oletko lopettanut jonkin harrastuksistasi lastenkodissa asuessasi?

Kyllä. Minkä takia harrastuksesi ei enää jatkunut?

En

7. Oletko viimeisen vuoden aikana harrastanut jotain? *

Kyllä. Mitä?

En. Mistä tämä voisi johtua?

8. Olisitko kiinnostunut aloittamaan jonkin harrastuksen?

Kyllä. Minkä?

En.

9. Mikä harrastuksessasi on tärkeintä?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

Harrastuksen kiinnostavuus

Harrastuksen haasteellisuus

Omien taitojen kehittäminen

Kaverit

Harrastuksesta saatava mielihyvä

Muu, mikä?

10. Koetko että harrastuksestasi on sinulle hyötyä tulevaisuudessa?

Kyllä. Minkälaista?

Ei

11. Voisiko harrastuksestasi tulla sinulle ammatti tulevaisuudessa?

Kyllä. Miksi?

Ei

12. Mitä harrastaminen sinulle merkitsee?

13. kuulutko johonkin urheiluseuraan?

Kyllä. Mihin?

En

14. Kuulutko johonkin muuhun järjestöön/yhdistykseen?

Kyllä. Mihin?

En

15. Oletko/oletko ollut mukana seurakunnan toiminnassa?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

Seurakunnan kerhoissa

Kerho-ohjaajana

Isosena

Leiriläisenä

Leiriavustajana

Rippikoululaisena

Avustajana keräyksissä/myyjäisissä

Erlaisissa piireissä (kuten raamattupiirit)

Seurakunnan nuorten illoissa

Seurakunnan musiikkitapahtumissa

Muu, mikä?

16. Miten päädyit mukaan seurakunnan toimintaan?

17. Koetko seurakunnan järjestämän toiminnan hyväksi?

Kyllä. Miksi?

En.

KIITOS VASTAUKSISTASI! :D